

В Т О Р О Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ НА В Т О Р О Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

ОТКРИТА НА 1 ФЕВРУАРИ, ЗАКРИТА
НА 4 ФЕВРУАРИ 1954 ГОДИНА

ДЪРЖАВНО ИЗДАТЕЛСТВО „НАУКА И ИЗКУСТВО“

Стенографски дневник

Откриване и 1-во заседание

Понеделник, 1 февруари 1954 г.

(Отарито в 15 ч.)

Председателствувал председателят Фердинанд Козовски
Секретари: Божин Иванов Якимов и Вангел Атанасов Димитров

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Откриване	19	Никола Джанков	22
Говорил: Фердинанд Козовски	19	Акад. Петко Стайнов	22
Полагане клетва от м-р Цола Драгойчева	19	Министър-председател	
Одобряване на дневния ред на заседанието	19	Вълко Червенков	24
Правилник за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България (Приемане)	19	Законопроект за бюджета на Народната република България за 1954 г.	25
Говорили: министър д-р Минчо Нейчев	21, 24	Говорил: министър Кирил Лазаров	26
		Приемане на дневен ред за следващото заседание	32

(В 15 ч. в заседателната зала на Народното събрание влизат членовете на Президиума на Народното събрание и членовете на Министерския съвет начело с председателя на Министерския съвет другаря Вълко Червенков)

Председател Фердинанд Козовски: (Звъни) Присъствуват необходимото число народни представители. Откривам заседанието.

Другарки и другари народни представители! Настоящата първа редовна сесия на Народното събрание е свикана с указ на Президиума на Народното събрание, който гласи следното: (Чете)

«НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗИДИУМ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

У К А З

№ 20

Президиумът на Народното събрание въз основа на чл. 19, ал. II, и чл. 35, точка 1 от Конституцията на Народната република България.

ПОСТАНОВЯВА:

Свиква Народното събрание на първа редовна сесия на 1 февруари 1954 г. в 15 часа.

София, 25 януари 1954 г.

Председател на Президиума на Народното събрание:

Г. Дамянов

Секретар на Президиума на Народното събрание:

М. Минчев»

Обявявам първата редовна сесия на Второ Народно събрание за открита.

Другари! Предвид на това, че народната представителка др. Цола Драгойчева поради отсъствие не е положила клетва като народен представител и като министър, моля да излезе пред банките на народните представители, за да положи установените клетви. Моля другарите министри и народни представители да станат прави. Другарката Цола Драгойчева да повтара след мен. (Другарката Цола Драгойчева полага установените от Конституцията клетви)

Моля да подпишете клетвените листове и да ги предадете на бюрото

Другарки и другари народни представители! В бюрото на Народното събрание са постъпили за разглеждане от първата редовна сесия на Второ Народно събрание следните законопроекти и предложения:

1. Проектоправилник за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България, внесен от комисията за изработване на Правилника за вътрешния ред.

2. Законопроект за бюджета на Народна република България за 1954 г., внесен от Министерския съвет, и

3. Законопроект за създаване на Министерство на културата.

Другари и другарки народни представители! С писмо № 526 от 26 януари т. г. Бюрото на Народното събрание ви предлага на днешното заседание да бъде разгледан проектоправилникът за вътрешния ред на Второ Народно събрание и законопроектът за бюджета на Народна република България за 1954 г.

Има ли други предложения по дневния ред? — Няма.

Ония от другарите народни представители, които са съгласни с предложения дневен ред на заседанието на Второ Народно събрание днес, моля да вдигнат ръка. Против има ли? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се дневният ред.

Преминаваме към разглеждане на точка първа от дневния ред, а именно:

Проектоправилник за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България.

Има думата дежурният секретар др. Вангел Димитров да прочете проектоправилника.

Секретар Вангел Димитров: (Чете)

«М О Т И В И

към проектоправилника за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България

Другарки и другари народни представители! В проектоправилника за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България, който се поставя на обсъждане пред вас за гласуване и приемане, е установен редът, по който Народното събрание ще разглежда законопроектите, проекторешенията и проектодекларациите. Правилникът урежда избора на органите на Народното събрание и на върховните органи на държавната власт и управление. В него подробно е уреден и въпросът за работата на различните комисии на Народното събрание.

Правилникът цели да бъдат отстранени остатъците от буржоазната парламентарна практика, неподходяща за нашата народнодемократична Република.

Предвид на гореизложеното, комисията по изработване на правилника предлага на вниманието ви горния проект за обсъждане и приемане.

Комисия по изработване на Правилника за вътрешния ред:

Председател: Д-р Минчо Нейчев

Членове:

Димитър Ив. Карамуков
Д-р Иван Ив. Пашов
Манол Стойнов Велков

Минчо Дойчев Минчев
Сали Шабанов Османов
Янаки (Начо) П. Паназов

П РА В И Л Н И К

за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България

Глава I

Откриване и конституиране на Народното събрание и на висшите органи на власт и управление

1. Народното събрание се открива от най-възрастния от присъстващите народни представители и под негово председателство избира с явно гласуване из средата си бюро в състав: председател и трима подпредседатели.

2. Заседанията на Народното събрание се ръководят от председателя, а в негово отсъствие от някой от подпредседателите.

3. Народното събрание избира шест души секретари с явно гласуване.

Секретарите на Народното събрание дежурят в заседанията на Събраниято по двама, отбелязват отсъстващите народни представители и четат законопроектите.

4. Председателстващият и дежурните секретари на Народното събрание подписват следните книги:

а) стенографския дневник за всяко заседание на Народното събрание;

б) текста на окончателно приетите закони и

в) текста на окончателно приетите решения и декларации.

5. След избора на Бюро и секретари Народното събрание избира с явно гласуване комисия по проверка на изборите в състав, определен от Народното събрание. Заседанията на комисията са законни, ако на тях присъствуват поне две трети от членовете ѝ. Тя взема решенията си с обикновено мнозинство.

6. Комисията по проверка на изборите в срок до три месеца докладва в заседание на Народното събрание за законосъобразността и редовността на избора на народните представители.

Ако комисията по проверка на изборите намери, че изборът на някой народен представител е незаконосъобразен или нередовен, тя може да направи анкета по начин, какъвто намери за добре, и излиза с предложение пред Народното събрание.

Когато се произвежда пов избор за народен представител в случай на отзоваване, смърт, напускане или други причини, по законосъобразността и редовността на новия избор комисията по проверка на изборите излиза с предложение пред Народното събрание.

7. Веднага след утвърждаването на изборите народните представители полагат предвидената в чл. 21 от Конституцията клетва.

8. Най-късно във второто си заседание Народното събрание с отделен закон утвърждава издадените от Президиума на предшествувашото Народно събрание укази и решения, които подлежат на утвърждаване.

Непосредствено след това Народното събрание избира Президиум на Народното събрание в състав: един председател, двама подпредседатели, секретар и 15 члена. В Президиума на Народното събрание могат да бъдат избрани само народни представители, които не са членове на правителството или помощник-министри.

Избирането става с явно гласуване, поотделно за председателя, подпредседателите и секретаря и общо за членовете на Президиума, с мнозинство повече от половината от всички народни представители.

9. В първите заседания след откриването си Народното събрание приема оставката на правителството. То избира председател на Министерския съвет и по негово предложение — останалите членове на правителството.

Глава II

Комисии

10. Народното събрание избира с явно гласуване три постоянни комисии: законодателна, бюджетарна и комисия по външните работи. Численият им състав се определя от Народното събрание.

Председателите на постоянните комисии се определят от Народното събрание, а подпредседателите и секретарите — от самите комисии, измежду избраните членове.

11. Комисиите отговарят за дейността си пред Народното събрание, а в периода между сесията са подотчетни на председателя на Бюрото на Народното събрание.

12. Законодателната комисия се свиква на заседание, когато е необходимо, но не по-рядко от един път в три месеца.

Заседанията на законодателната комисия са законни, ако на тях присъствуват поне две трети от членовете на комисията. Тя взема решенията си с обикновено мнозинство.

13. Законодателната комисия разглежда всеки законопроект два пъти:

а) предварително — преди разглеждането му от Министерския съвет, като прави своите предложения за изменение и допълнение до Министерския съвет, и

б) повторно — след приемането на законопроекта от Министерския съвет, като прави предложение за изменение и допълнение на законопроекта пред Народното събрание.

В последния случай законодателната комисия изготвя своите предложения 7 дни преди откриването на сесията на Народното събрание.

14. Законодателната комисия може да внася в Министерския съвет предложения за налагащите се по нейна преценка изменения, допълнения или отменявания на действащите закони или за подработване на нови законопроекти.

15. Законодателната комисия има право да изисква от министерствата, учрежденията и длъжностните лица материали по законопроектите, писмени заключения по въпросите, разработвани от тях, и да призовава представители на органите на управление.

При разглеждането на законопроектите комисията изслушва представители на правителството, министрите и ръководителите на ведомствата и привлича за консултация представители на държавните учреждения и предприятия на обществените организации и на научните институти.

16. Членовете на законодателната комисия, които не са съгласни с нейните решения, могат да защитят своите предложения в заседанията на Народното събрание.

17. На заседанията на законодателната комисия могат да присъствуват и народни представители нечленове на комисията с право на съвещателен глас.

18. Заседанията на бюджетарната комисия са законни, ако на тях присъствуват поне две трети от членовете на комисията. Тя взема решенията си с обикновено мнозинство.

Бюджетарната комисия разглежда законопроекта за бюджета и изготвя съ доклад по него. Тя може да прави предложения за изменения и допълнения в бюджета.

19. Бюджетарната комисия може да бъде свикана на заседание, когато това е необходимо по преценка на председателя ѝ и по искане на министъра на финансите за разглеждане на въпроси във връзка с бюджета на Републиката.

Членове 14, 15, 16 и 17 от този правилник се прилагат и във връзка с работата на бюджетарната комисия.

20. Комисията по външните работи се свиква на заседание, когато това е необходимо по преценка на председателя ѝ и по искане на министъра на външните работи.

Заседанията на комисията са законни, ако на тях присъствуват поне две трети от членовете ѝ. Тя взема решенията си с обикновено мнозинство.

21. Народното събрание може да избира анкетни и други комисии за проучвания на интересувашия го въпрос.

Численият състав и задачите на всяка от тези комисии се определя от Народното събрание.

Когато постъпи предложение за отзоваване на народен представител, за проучване и доклад се избира специална комисия по същия ред.

Заседанията на комисии са законни, ако на тях присъствуват поне две трети от членовете им. Те вземат решенията си с обикновено мнозинство.

Всички държавни органи, обществени и стопански организации и частни лица са длъжни да дават сведения и да представят исканите от тези комисии документи.

22. Членовете на постоянните и временните комисии се освобождават от основната им работа, когато комисии заседават.

Глава III

Заседания

23. Заседанията на Народното събрание са публични, освен когато то реши, че важни държавни интереси налагат заседанието да бъде тайно.

За редовното посещение на заседанията народните представители се разписват в нарочна книга.

24. В първото заседание на всяка сесия, след като Бюрото на Народното събрание съобщи постъпилите законопроекти, проекторешения, проектодекларации и запитвания, Народното събрание определя дневния ред на цялата сесия, който може да бъде допълван или изменяван през време на сесията, ако постъпят нови законопроекти, проекторешения, проектодекларации и запитвания.

Законопроектите, включени в дневния ред, както и предложенията на законодателната и бюджетарната комисии по тях трябва да бъдат раздадени на народните представители най-късно 24 часа преди разглеждането им.

За първото заседание на сесията Бюрото на Народното събрание може да предлага дневен ред за заседанието, като изпрати своевременно на народните представители предвидените в дневния ред материали.

25. Председателят на Бюрото на Народното събрание открива заседанията му, ако присъствуват повече от половината народни представители, и повече от две трети — ако се разглежда въпрос за изменение на Конституцията.

26. За заседанията на Народното събрание се води стенографски дневник. Подробностите по воденето на дневника се уреждат с наредба на председателя на Бюрото на Народното събрание.

Глава IV

Внасяне, разискване и гласуване на законопроектите, проекторешенията и проектодекларациите

27. Законопроектите, проекторешенията и проектодекларациите, внесени от правителството или от народните представи-

тели, се отправят до председателя на Бюрото на Народното събрание.

Председателят съобщава на съответните министри законопроектите и проекторешенията, внесени от народните представители.

28. Поставените на дневен ред законопроекти и мотивите към тях, ако Събраието сметне за необходимо, се прочитат от дежурния секретар. Мотивите и текстът на законопроекта, такъ както е внесен, се вписват в стенографския дневник на заседанието.

Преди разискванията по законопроекта министърът-вносител, ако намира това за необходимо, прави доклад, след което се изпаса съдоклад от докладчика на законодателната, съответно на бюджетарната комисия, в който се включват предложенията, които се правят.

Народните представители могат да се изказват по законопроекта и съдоклада на законодателната, съответно бюджетарната комисия без ограничение на време и да внасят нови предложения за изменения или допълнения.

Когато при разискванията се направят предложения за изменения или допълнения на законопроекта, Събраието може да реши да се върне за ново разглеждане в законодателната, съответно бюджетарната комисия. Законопроектът се връща със съгласието на Събраието и когато за това направи искане вносителът му.

След станалите разисквания председателстващият заседанието дава думата на министър-вносител и на докладчика на законодателната, съответно на бюджетарната комисия, за заключително слово.

29. Народното събрание решава дали законопроектът да бъде гласуван изцяло, по глави или по отделни членове. Окончателните текстове се четат от докладчика на законодателната, съответно на бюджетарната комисия.

30. Проекторешенията и проектодекларациите се разглеждат и гласуват от Народното събрание по реда, указан в членовете 28 и 29, без да бъдат разглеждани от законодателната, съответно бюджетарната комисия.

31. След гласуването на законопроектите, проекторешенията и проектодекларациите в следващите 24 часа може да се поиска да се направят в тях поправки от редакционен характер.

32. Внесените законопроекти, проекторешения и проектодекларации могат по решение на Народното събрание да бъдат отегляни от вносителите до момента на гласуването им.

33. Гласуването на Народното събрание е явно: чрез видяване на ръка или поименно.

34. Законопроектите, проекторешенията и проектодекларациите се считат приети, ако за тях са гласували повече от половината от присъстващите народни представители, освен в случаите, когато в Конституцията е предвидено друго мнозинство.

Глава V

Питания и запитвания

35. Всеки народен представител може да отправя питання и запитвания до правителството и отделните му членове.

36. Питания от народните представители могат да се отправят през време на сесията и в периода между сесиите само писмено. Председателят уведомява Събраието за съдържанието на постъпилите питання при започване на заседанието. На питането се отговаря в същото или в едно от следващите заседания устно или писмено. Разисквания по него не се правят, но отправеният питането може да заяви дали е доволен от отговора.

37. Всеки народен представител, който иска да направи запитване, трябва да го отправи до председателя писмено. Последният го съобщава на Народното събрание, което определя датата за разискване по него.

В деня, определен за разискване на запитването, запитвачът може да го развие и устно. След отговора на министъра освен запитвача могат да се изказват и други народни представители.

Разискванията се приключват с гласуване на решение по въпроса, поставен в запитването.

Глава VI

Отпуск и отсъствия

38. Никой народен представител не може да отсъства без разрешение от заседанието на Събраието и от заседанията на комисията, на които е член.

Отпускът се дава от председателя на Бюрото на Народното събрание по писмено заявление от народния представител, съдържащо причините за искания отпуск.

Отпуските от заседанията на комисията се разрешават от председателя на съответната комисия.

Председател Фердинанд Козовски: Има думата др. министър д-р Минчо Нейчев.

Министър д-р Минчо Нейчев: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Народното събрание на своята извънредна сесия на 15 януари т. г. избра специална коми-

сия, която да изработи и внесе за разглеждане и приемане проектоправилник за вътрешния ред на Второ Народно събрание. Такъв проект комисията изработи. Той ви е раздаден и на това заседание подлежи да бъде разгледан и приет от вас.

Позволете ми, като председател на тази комисия, да ви изложя основните положения, които тя имаше предвид при изработване на проектоправилника.

По смисъла на чл. 20 от Конституцията Народното събрание изработва правилник за вътрешния ред, въз основа на който председателят, а в негово отсъствие подпредседателят, ръководят заседанията на Народното събрание.

Това означава, че като избира свое Бюро, което да ръководи заседанията, Народното събрание не му предоставя правото да постъпва тъй, както то намери за добре, а му поставя известни рамки, като същевременно му напояня някои съществени постановления на Конституцията, които са задължителни както за Бюрото, така и за самото Народно събрание. В този смисъл правилникът за вътрешния ред се явява необходим по чисто практически съображения, за да се избегне необходимостта Народното събрание да решава за всеки отделен случай как трябва да процедира при обсъждането и решаването на поставените му въпроси.

Наред с това обаче комисията имаше предвид основното положение на нашата Конституция, според което Народното събрание представлява върховния орган на държавната власт в Републиката, над който стои само Конституцията, а над Конституцията — българският народ. В този смисъл нито не би могло да оправдае създаването на такъв правилник за вътрешния ред, който би ограничавал самото Народно събрание.

Ако погледнем на правилниците за вътрешния ред на Народното събрание у нас преди 9 септември 1944 г., както и на правилниците, писани и неписани, на парламентите на капиталистическите страни, ще видим, че те са изпълнени с множество и понякога много сложни постановления, които имат характер на самоограничения на самото Народно събрание. Много често възникваха остри спорове за неправилно приложение на правилника за вътрешния ред или за неговото нарушение от председателството на Събраието. Често в заседанията ставаха бурни разисквания във връзка с опитите на мнозинството да прокара такива изменения в правилника за вътрешния ред, които биха му дали възможност по-лесно да прокара пред парламента някое свое законодателно мероприятие, което се натъкваше на сериозно противодействие. Такива разисквания понякога отнемаха по няколко заседания и ставаха причина за сериозни стълкновения и за активната намеса на квесторите, които, както е известно, играят много важна роля в буржоазните парламенти.

Кое създава такъв жив интерес към правилниците за вътрешния ред и защо в тях се създава цяла система от самоограничения на парламентите? За нас е ясно, че това се дължи единствено на обстоятелството, че в Народното събрание у нас в миналото съществуваша, съществуват и днес в парламентите на всички капиталистически държави различни, понякога многобройни партийни групи, които представляват противоположни интереси или които много често представляват просто своите каторийни домогвания за власт. В парламенти, които неизбежно стават арена на такива стълкновения на антагонистически интереси, не е чудно, че правилникът за вътрешния ред играе много голяма роля. За опозиционните групи правилникът за вътрешния ред се използва като средство, с което те се стремят да попречат на парламентарните произволи на така нареченото мнозинство. Мнозинството пък от своя страна се стреми да си създаде такъв правилник за вътрешния ред, който би му позволил по-лесно да върши парламентарни произволи. Ясно е следователно защо правилникът за вътрешния ред играе такава важна роля в буржоазните парламенти.

Очевидно е от друга страна, че всичко това не съществува и не може да съществува в Народното събрание на една народнодемократична държава, каквато е България. Не съществува и не може да съществува, защото в нашето Народно събрание няма и не може да има такива групи, които представляват антагонистически интереси. Доколкото съществуват групи в нашето Народно събрание, това са приятелски групи, които представляват еднаквите и общи интереси на целия наш трудещ се народ.

В противоположност на буржоазните парламенти, в които като огледало се отразяват вътрешните непримирими противоречия в буржоазното общество, нашето Народно събрание се състои от комунисти, земеделци и безпартийни, които са единодушни като един човек както по отношение на големите задачи, които нашият народ си е поставил, така и по отношение на пътя, по който тези задачи могат да бъдат разрешени.

Нашето Народно събрание по своя състав, по задачите, които си поставя, и по своя метод на работа се явява като отражение на морално-политическото единство на нашия народ. От това се определя и характерът на правилника за вътрешния ред. Той трябва да способствува за най-правилното организиране на работата на Народното събрание; за отстраняване на колебанията и на необходимостта да се разисква и решава как трябва да се процедира във всеки отделен случай. Правилникът трябва да помогне за създаването на такъв порядък в работата на Народното събрание, който да осигури максималното проучване и изясняване на поставените за обсъждане въпроси преди да се пристъпи към тяхното разрешаване. В никой слу-

чай обаче правилникът не трябва да съдържа постановления, които да служат за някаква си спирачка. При нашите условия това не само че не е необходимо, но очевидно би спъвало работата на Събраниято.

Изхождайки от тези основни съображения, комисията се опита да премахне в проектоправилника такива постановления, които имат характер на самоограничение на Народното събрание и от които, за да се отклони, когато то намери това за целесъобразно, би трябвало да прибегва до изменение на правилника, което би подхвупало неговото значение.

Ето тези основни положения комисията имаше предвид, когато изработи проектоправилника, който ви е представен за обсъждане. Комисията вярва, че ако проектоправилникът бъде приет и гласуван от вас в този му вид, той ще способствува за правилното и делово провеждане на работата на Народното събрание. (Ръкопляскания)

Председател Фердинанд Козовски: Има думата народният представител др. Никола Джанков.

Никола Джанков: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Бляскавата изборна победа на 20 декември 1953 г., плод на която е Второ Народно събрание, ни задължава извънредно много към трудещия се български народ. Днес ние сме тук по волята на нашите избиратели и избирателки, които ни дадоха своето грамадно доверие. От всички гласували 99,48% за Отечествения фронт, 99,80% дадоха своя глас свободно и непринудено за кандидатите на Отечествения фронт. Изборите бяха истински народен празник. От 6 часа сутринта избирателните секции бяха задръстени с народ.

В ранното утро на 20 декември, ние видяхме и прочетохме по лицата на хилядите избиратели тяхното високо съзнание, техния патриотизъм и тяхната преданост към нашата Народна република, към партията и правителството начело с нашия издигнат другар, партиен и държавен ръководител Вълко Червенков. Изборите минаха при високо политическо ниво и съзнание. По радостните пламнали лица на нашите избиратели и избирателки се отразяваше тяхната решимост твърдо и неотклонно да следват партията и правителството за построяването на социализма в нашата Родина, в очите им гореше искрената любов към великия Съветски съюз и великото дело на мира, което тогава и сега се намира в техните жилища и корави ръце.

Мандатът на Второ Народно събрание съпада с втората петилетка, през периода на която ще трябва да създадем обстановка на високо трудово напрежение, обстановка на висока производителност на труда, обстановка на всеотдайна държавна и трудова дисциплина, за да може българският народ предсрочно да изпълни петгодишния народностопански план.

Постановлението на Централния комитет на Българската комунистическа партия за подем на селското стопанство, за рязко повишаване на материалното и културното благосъстояние на трудещия се народ, за създаване изобилие на продукти от първа необходимост задължава нас, народните представители, да работим творчески, да бъдем експедитивни и това именно налага днес да разгледаме проектоправилника на Народното събрание, който урежда по същество нашата работа.

Плановата работа в нашата индустрия и земеделско стопанство изисква планова работа и от нас, народните представители. Нашият план тук е проектоправилникът за вътрешния ред на Народното събрание.

В предложениия проектоправилник са залегнали два основни принципа: първо, да се осигури на Народното събрание бърза работа, за да не се протаква неговата работа с месеци и години, както това бе до 9 септември 1944 г. в буржоазните парламенти; второ, да се гарантира на всеки Народен представител възможността да се изкаже по въпросите, поставени тук, и по поставените законопроекти да има право да каже своето мнение свободно. Тия два главни принципа дълбоко са залегнали в неговото съдържание.

Проектоправилникът пресича издъно възможността Народното събрание да се превърне на говорилня. Същият гарантира свободното изказване на народния представител. Преди 9 септември имаха право да говорят с часове и дни народните представители на господстващата класа, а народните представители на народния фронт, които успяваха да се промъкнат в Народното събрание след редица произволи и жесток терор, проведени над тях и техните избиратели, бяха лишени от свобода да се изказват. Така например в XXV обикновено Народно събрание на мен, като народен представител, след упорито настояване, ми бе дадена думата, и то по Закона за подобрене на минералните бани.

Освободеният се народ на 9 септември 1944 г. с решаващата помощ на великия Съветски съюз избра сега свои представители — верни синове и дъщери на трудещия се народ, и образува Народното събрание, което да твори закони, отговарящи на неговите жизнени интереси.

Съгласно чл. 20 от Конституцията настоящият проектоправилник отговаря както на самата Конституция, така и на изтеглите на самото Народно събрание.

Решаващата работа на Народното събрание се извършва от комисии, които то избира. Там стават пренията и размяната на мисли и гледища, там се изковава по същество самият закон. Така че в самото Народно събрание работата около гласуването му не поражда никакви съществени спорове. По такъв начин

народните представители пестят от своето време и го уплътняват. От голямо значение е, че комисията по изработване на проектоправилника е приела положение, което задължава законодателната комисия да се занимава със законопроектите на два пъти — преди разглеждането им от Министерския съвет и след приемането им от Министерския съвет. Така също народният представител сега има право да се изкаже в законодателната комисия по законопроекта, макар да не е член на същата, с право на съвестателен глас. Проектотправилникът в чл. 21 предвижда и контрол на работата на народния представител.

Най-много и най-често повтаряните поръчения от наши избиратели бяха: често да ни обикаляте, да не ни забравите.

Отечественофронтовският народен представител не може да се откъсва от своите избиратели, които са му дали своето доверие, за да защитава техните права и интереси. Народният представител на Отечествения фронт не може да има становище по въпросите откъснати от народа, както това беше по време на буржоазните парламенти. Тогава народният представител «по свое собствено убеждение и съвест» гласуваше за войната, гласуваше военни бюджети, въпреки че избирателите му бяха на противно мнение. Така се заредиха и се създадоха условия за ред национални катастрофи и войни, които струваха скъпо на българския народ и последиците от които той още носи на плещите си. Съвестта и делата на народния представител сега се покриват със съвестта и волята на трудещия се народ в борбата му за построяване на социализма, във волята му да укрепва българо-съветската дружба и да брани мира, в неговата неизменна воля за повишаване на собственото си благосъстояние и създаване на щастлив живот.

Проектоправилникът предвижда, че деянията на народния представител, когато той скъса своите връзки с народа, когато измени на доверенето, което му е дадено, могат да бъдат проверявани от особена комисия, която има право да го отзовава.

Отечественофронтовският народен представител трябва да бъде контролиран от своите собствени избиратели, от печата чрез десетките негови дописници. Освен това депутатът е длъжен да упражнява самоконтрол за своята работа и да изяснява всякакви прояви, които биха го изложили като човек и гражданин.

Повсеместният контрол над народния представител гарантира избирателите му и самия него от отзоваването му като такъв.

В глава IV, чл. 28 на проектоправилника за народния представител е предвидено неограничено време за изказване по законопроектите, по съдокладите на законодателната и бюджетарната комисии; освен това му се дава право да внесе нови предложения, изменения или допълнения по законопроектите.

Новият проектоправилник отговаря напълно на структурата на нашия народнодемократически строй, на нашето Второ Народно събрание, на свободолюбия и демократически дух на нашия трудов български народ.

Другари и другарки народни представители! Като работим за изпълнение на дадените ни поръчения от нашите избиратели, като държим пълна и непрекъсната връзка с тях, сплотени около партията и правителството, ние трябва да отдадем своя труд за благото на нашата Родина и да работим със същия творчески ентузиазъм, както нашите избиратели работят в полетата, учрежденията и заводите. По тоя начин ние ще оправдаем високото доверие, което народът ни е дал, и ще претворим в живо дело втората Червенковска петилетка за благото и щастие на трудещия се български народ.

Заявявам, че ще гласувам за предложениия проектоправилник за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България. (Ръкопляскания)

Председател Фердинанд Козовски: Има думата народният представител академик Петко Стайнов.

Акад. Петко Стайнов: (От трибуната) Другари народни представители! Чл. 20 от Конституцията предписва, че Народното събрание ще се ръководи в своите заседания от един правилник, който то само гласува. Такъв проект за правилник е изработен от комисията, която ние избрахме преди 15 дни, и той е представен сега, за да го разгледаме.

Правилникът за вътрешния ред на Народното събрание в буржоазната държава и правилникът за вътрешния ред на представителното събрание, както е в Съветския съюз. Върховният съвет или у нас Народното събрание, са различни. Те са различни по дух и по съдържание, както впрочем са различни по дух, по съдържание, по задачи и парламентите в буржоазната държава и представителните събрания в народнодемократическите държави и Съветския съюз.

Ленин разделяше учрежденията на две — на учреждения работещи и учреждения говорещи. В повечето от парламентите в буржоазните държави всичко се свежда главно до приказване. Оттам впрочем се извежда самото название. Парламент ще рече говорилня. Така че в парламентите на буржоазните държави се държат безкрайни речивсеки ден. Всеки ден и всеки ден се приказва и приказва от политици, политикани. А вие знаете, че решенията в същност не се вземат в парламентите, а се изготвят в бюрата и канцелариите на финансовите магнати или техните оръдия.

Напротив, представителните събрания в народнодемократическите държави, както и в Съветския съюз, се очертават именно като учреждения работещи, защото те вземат решения

и вземат тия решения, след като надлежно и дълго са работили чрез своите комисии върху тях. Те упражняват действителен контрол върху управлението на държавата.

В буржоазните парламенти, а така беше и у нас преди 9 септември, народното представителство, с цел да си създаде работа и с това да си обезпечи дългомесечни сесии, в които всеки нов ден даваше възможност да се заплащат 20 златни франка на народен представител — понеже се плащаше на ден — търсеше да си създаде колкото може повече работа. С цел да си прави реклама, народният представител държеше всекидневно речи за галерията главно. И най-после целта беше да се уреждат често пъти частни или на покровителите им дребни сметки. За тези цели те привличаха за разглеждане в Народното събрание не само на въпроси, които интересуват общата политика на държавата, но и въпроси от техническо и местно значение.

Днес положението у нас в това отношение е съвършено различно. Мина времето, другари, когато в Народното събрание два дена и две нощи се водеха ожесточени прения кое място да бъде околийски център на околията — Ябланица или Тетевен, или да си прави реклама, народният представител държеше всякодневно инженерство в Пирдопска околия. Мина и времето, когато някои старомодни и изтънчени политикани бяха възхвалявани за това, че държяха 8-часови речи, но често пред празна зала.

Ето, другари, това беше парламентът-говорилня. Такъв не трябва и такъв няма да бъде, уверен съм в това, нашето Народно събрание.

В нашето Народно събрание съобразно с основното предназначение на това върховно тяло на държавата власт и според Конституцията се разглеждат само основни въпроси, основни държавни въпроси, решението на които се облича във формата на закон, а самото изпълнение на тия решения, на тия закони се предоставя на министрите и на изпълнителите. Въпросите от местно значение се решават пак от избрани тела, каквито са народните съвети на депутатите на трудещите се.

Съобразно с това, съобразно с новия дух, който вее в сегашното Народно събрание, и новото съзнание, което неговите членове имат за своята задача, не се държат вече такива празни речи. Изобщо народът празни приказки не обича. Нашето Народно събрание трябва да остане и ще остане делово събрание.

Наистина в сегашния проектоправилник, както сте забелязали, не се предвижда, за разлика от стария правилник, ограничение на времето за говорене. В стария правилник, който беше в сила за Първото Народно събрание, се предвиждаше ограничение на 30 минути за всички изказвания в Народното събрание. Сега в този проект, който ни се представя тук, подобно ограничение няма. Означава ли това, че ние се връщаме към практиката на говорещите и дърдорещите, както казва Ленин, парламенти? Не. Ни най-малко, защото съставът на самото Народно събрание е съвършено различен и по политическо съзнание, и по чувство за държавна дисциплина, и по занятие на депутатите. Днес в тази сграда празни хора без определено занятие и място в производството, в управлението или в учрежденията няма. Тук всички имат съзнанието за дълг и за делова работа. Няма нужда следователно да се създаде и с правилник ограничение за говоренето. Така че по тия съображения ограничението за говоренето е премахнато също така и за Върховния съвет в Съветския съюз. Всички тук събрания имат здраво чувство на отговорност пред тежката задача, с изпълнението на която са ти облекли техните избиратели, и си дават добра сметка какво точно представлява Народното събрание в народнодемократическата република България. «Народното събрание — казва в речта си по гласуването на републиканската Конституция др. Вълко Червенков — избрано въз основа на свободно, равно, пряко и тайно гласоподаване, е върховен изразител на народния суверенитет; с никого не дели властта и от никого не зависи, освен от народа, който го е избрал. С това се изразява същността на новата демокрация.» Значи, другари, за едно такова Народно събрание е изготвен от комисията този проект, с който сте сезирани днес.

За първото Народно събрание беше изработен през 1949 г. един правилник за вътрешния ред. Сегашният проект на комисията държи сметка за пропуските, които се откриха в правилника при провеждането му на практика в заседанията на Първо Народно събрание. Както се казва в мотивите, правилният цели да бъдат отстранени остатъците от буржоазната парламентарна практика, неподходяща за нашата народнодемократична република.

С оглед на това именно комисията ни представя един нов текст, различен от онзи, който беше в сила досега. Новият текст на правилника се отличава от досегашния по това, първо, че е по-пълнен, че урежда ред положения, които не бяха уредени с по-ранния правилник, и най-вече по това, че е по-демократичен, както ще видите. И в това отношение този правилник се приближава до ред установени положения за Върховния съвет в Съветския съюз.

Ще се спра, другари, само на някои по-важни нововъведения, а не на всички положения в правилника.

Най-първо като подчертано нововъведение трябва да се отбележи, че в проектоправилника в членове 8 и 10 изрично се предвижда явно гласуване от Народното събрание както за избиране на Президиум, така и за избиране на председател на Министерския съвет, министри и членове на комисии. Явно

то гласуване в подобни случаи е съобразено с цялата система, установена у нас. Основното положение на тази система, установена у нас, е, че народните представители са отговорни пред народа и народът може да ги отзовава всеки момент. Следователно тайното гласуване би създавало и създава безотговорност за народния представител. Народът трябва да следи всяка крачка на своя избраник. Това начало на явното гласуване е прокарано по тия именно съображения и за Върховния съвет на Съветския съюз.

На второ място като нововъведение трябва да се отбележи постановлението на проектоправилника относно изработването и гласуването на законите. Тук повече, отколзото в досегашния правилник, са уточнени функциите на Народното събрание и главно на неговата законодателна комисия с оглед да се стигне до едно по-пълно, по-добро, по-основно проучване и изготвяне на законите, с които ще бъде сезиран пленумът на Народното събрание.

Най-интересното от тия нововъведения във връзка със законодателната комисия се съдържа в чл. 12, комбиниран с чл. 14 от проектоправилника. Законодателната комисия според новия правилник сега се свиква не само когато има сесии и министърът внесе един законопроект, за разглеждането на който тя трябва да се събере, но се свиква и във от сесии по един път в три месеца. Това е новото в правилника.

Какво е значението на тази реформа? Значението на тази реформа, другари е, че законодателната комисия става по този начин един по-постоянен орган на Народното събрание и още повече се увеличава възможността за народните представители да могат във всяко време да упражняват и своята законодателна инициатива, и своя контрол върху управлението. По този начин комисията в тези тримесечни заседания, без сесиите, може да поддържа правителството да се занимае с някои въпроси, които народните представители, бидейки в производството, са констатирали, че трябва да бъдат разрешени по законодателен ред. Комисията ще проучва въпросите и по този начин ще сезира правителството с положения, които незабавно искат уреждане със закон. Често пъти у нас има пропуски, които се създават, които в практиката си народните представители в производството и в учрежденията ще могат да видят. Такова беше положението у нас със Закона за горите. Отмени се Законът за горите и се създадоха ред пропуски, които трябваше впоследствие да бъдат запълвани. Ето тези пропуски ще бъдат запълвани, като комисията ще обръща внимание на правителството да изготви съответните законопроекти.

Чл. 15 от проектоправилника предвижда големи права на законодателната комисия да събира сведения и материали, за да могат най-добре да бъдат проучени законопроектите. За нея се създава възможност да развие много голяма и истински творческа дейност, което показва, че внасянето на законопроекти в Народното събрание не е някаква формалност. Внасянето на законопроекти не значи да се оформят взети вече решения от правителството. Не, другари. Комисията има да извършва творческа дейност, като за това тя ще може да свиква всички специалисти и от научни институти, и от учреждения, и от обществени организации, ще може да поиска представители и на министерствата за по-основно проучване на всички въпроси, свързани с един законопроект. По този начин комисията ще може да изготви окончателно предложение, с което да сезира пленума.

Както виждате, тук се касае за една действително голяма функция, важна функция, важна задача и творческа работа. Но това съвсем не значи, другари, че този текст, в който е предвидена такава функция за законодателната комисия, дава възможност на тази комисия да измести самото Народно събрание и да лиши народното представителство от контрол при изготвяне на законите, като всичко се затвори в четирите стени на комисията. Не, Народното събрание чрез своето Бюро, чрез Президиума всеки момент запазва контрола си върху законодателната комисия, както въобще и върху всички комисии. Народното събрание може да проверява вървежа на техните работи. Всички народни представители имат правото — е казано тук — да участвуват в комисии, безразлично дали са членове или не в тези комисии, както и в законодателната комисия. Така че комисията, другари, сама по себе си нищо не решава. Тя проучва, тя се осведомява, но решава винаги самото Народно събрание. Комисията е, така да се каже, неговата постоянна лаборатория, но решаващо тяло остава винаги Народното събрание. Същото е и за бюджетарната комисия и за всички други комисии.

Може да ви се види чудно, че аз се сприях повече на този въпрос, за да подчертая ролята на законодателната комисия. Това държам да направя, защото исках да ви обрна вниманието на една разлика между практиката на комисии в буржоазните държави и практиката на комисии в народнодемократичните държави и в Съветския съюз. Така например във Франция големите въпроси по външната политика, както беше сега например случаят с тези въпроси, с които Франция се ангажира в американската агресивна политика, не се разглеждат в пленума, а се разглеждат винаги в комисии. Това е във Франция, в Италия и в много буржоазни парламентарни държави. Потихичко, потайничко много въпроси се уреждат по-лесно с министъра и много частни сметки се уреждат в комисията с министъра, а не в пленума, пред очите на всички хора.

Но което е най-важно за разликата между комисии, то е случаят с една комисия в конгреса на Съединените американ

ски щати. Парламентарната комисия за разследване на антиамериканска дейност, или както я наричат още по името на председателя и «Комисия Маккарти», бе избрана от американския конгрес, респективно от американския парламент. Тази комисия се заложи да изучава антиамериканската дейност на държавните служители. Обаче на дело тя скоро се превърна от парламентарна комисия в страшен полицейски орган, който си постави за задача да издирва не само кой е комунист, но и кой е с напредничащи идеи и да го подложи на преследване. Напоследък сенаторът Маккарти, председател на тази парламентарна комисия, заслепен от омраза против комунистите, настъпва от монополистичните среди, в своята стъпка против всичко будно и прогресивно си присвои всички права на полиция, на държавен обвинител и разпоредител със съдебните и свободите на американските граждани. Маккарти подготви всички и преди всичко своите политически противници. Той отиде дотам, че обвини дори офицери от щаба на войската, че са комунисти. Навсякъде му се присъиваха комунисти. В лицето на всеки по-либерално настроен гражданин той виждаше агент на Москва.

Маккарти със своята парламентарна комисия започна по този начин да тероризира и самия конгрес и се получи една доста весела история за американските права. Членовете на двете камари от конгреса, които бяха избрали тази комисия, всички сенатори и представители настръхнаха да не би Маккарти да ги обвини в съчувствие към комунистите или направо за агенти на Москва. Те всички, които са го избрали, днес треперят от него, от неговата комисия и от неговите разследвания. Днес цяла Америка е тероризирана от тази парламентарна комисия. Тя е всесилна в тази страна. Тя кой, тя беси в цялата страна. Какъв ще бъде съдържанието — ще видим.

Но сега да се върнем към нашия проектоправилник, от който аз се отдалечих.

В чл. 28 на проектоправилника се предвижда, щото председателстващият заседанието, след приключване на разискванията в пленума по законопроекта, задължително да даде думата на министъра, който е внесъл законопроекта, и на докладчика на комисията. По този начин се задължават двамата да се изкажат, за да може народните представители, когато ще гласуват, да знаят ясно становищата и на правителството и на комисията. Това е едно много ценно нововъведение в новия правилник.

Това са, другари народни представители, по-главните нововъведения в проектоправилника, изработен от избраната от нас комисия. Аз мисля, че тази комисия добре си е изпълнила задачата.

В проектоправилника не се предвижда Народното събрание да заседава непрекъснато в дълги, нескончаеми, по цели месеци сесии, както е в буржоазните парламенти. Народното събрание ще заседава, когато има нужда, но и винаги, щом това е необходимо. По този начин се избягва, щото народният представител от избраник на народа да се обърне в чиновник на Народното събрание чрез тези постоянни сесии. Иначе той би придобил нов занаят, който ще го принуждава постоянно да държи дълги речи, за да оправдае този нов занаят.

От изложението на др. Райков от името на комисията по проверка на изборите преди две седмици стана ясно, че членовете на това високо Събрание, каквото е нашето, всички без изключение, са хора с утвърдено звание. Те идват от производството, от заводите, от ТКЗС, от учрежденията и от обществените организации, където работят сега и откъдето си изкарват прехраната. Когато идват на сесия, народните представители носят в Народното събрание духа на производството, отразяват рязко и непосредствено нуждите на живота и чувството за онова, което е възможно, но и за онова, което е необходимо, от което именно трябва да се ръководят всички, когато гласуват законопроектите и другите решения.

Ленин казва за народните избраници: «Само избраните могат да говорят с държавния законодателен език». Това е особено вярно за ония веднаж избрани, които остават при избирателите, остават в производството, остават в учрежденията, остават при народа.

Това, именно, другари, е здравото представителство на народа.

Но ние не искаме и за щастие и нямаме — Народно събрание от рода на парламентите във Франция и Италия. Вие си спомнете тези срамни случаи, които ставаха във Франция, където 13 пъти гласуваха и не можаха да си изберат председател на републиката. Какъв е този парламент! Сега вие виждате какво става в Италия. Два месеца управляващите клонки държат постоянно речи, приказват, приказват и два месеца не могат да се споразумеят за избиране на едно правителство. Завчера пак са свалили правителството на Фанфани и са останали без правителство. Това е едно израждане на буржоазния парламентаризъм.

Настоящият наш проектоправилник е пригоден, за да установи след нашето гласуване един ред на дейност, който да отговаря на това ново и по дух, и по предназначение, и по състав законодателно тяло, каквото е нашето Второ Народно събрание.

Аз ви моля, другари, да гласувате този правилник. (Ръкопляскания)

Председател Фердинанд Козовски: Има думата министър-председателят др. Вълко Червенков.

Министър-председател Вълко Червенков: (От трибуната) Другари, аз имам две бележки към представения проект за Правилник за вътрешния ред на Второ Народно събрание.

Имам предвид чл. 13, в който се казва, че законодателната комисия разглежда два пъти всеки представен в Народното събрание законопроект — предварително, преди разглеждането му от Министерския съвет и повторно, след приемането на законопроекта от Министерския съвет. Смятам това предложение за неконституционно, за неправилно. Законодателната комисия трябва да разглежда законопроектите веднаж, и то след като те са внесени от Министерския съвет в Народното събрание. Практиката да се събира предварително законодателната комисия да разглежда законопроектите преди те да бъдат разглеждани от Министерския съвет противоречи на Конституцията. Законодателната комисия е орган на Народното събрание и има право да се изказва по законопроектите внесени от Министерския съвет.

Втората бележка, по-скоро пожелание, е към чл. 28, в който се предвижда към всеки законопроект, както е била практиката у нас досега, да има писмени мотиви. Но ако ние останем при тази практика, както досега, трябва нашето Бюро на Народното събрание да следи, че това да са действително мотиви, та да може всеки народен представител, като ги прочете, да получи ясна представа за причините и съображенията, поради които се внася в Народното събрание даден законопроект. Това у нас не се спазва. Аз ще си послужа даже, ако искате, и с мотивите към настоящия проектоправилник. Къде са мотивите? Никакво подобие на мотиви има в изречението: «Правилникът цели да бъдат отстранени остатъците от буржоазната парламентарна практика, неподходяща за нашата народнодемократична република.» Кой са тези остатъци, които ние сега ликвидираме, защо не са посочени, как ще ги ликвидираме — не е казано. Очевидно трябва да дойдат след това вносители на законопроекта и да говорят, да мотивират. Ние бихме съдействували за това да бъде нашето Народно събрание наистина работещо, а не само говорещо учреждение, ако добре се подготвят писмените мотиви. Ако ние искаме да спестим на Народното събрание време, трябва в писмена форма действително да изложим мотивите, за да не става нужда тук да се говори толкова много, или пък да се откажем от тези писмени мотиви и който е външният законопроект, да дойде тук кратко и ясно да изложим мотивите.

Допълнението проектоправилникът предвижда и за бъдеще да има такива писмени мотиви, аз изказвам изцяло и искрено пожелание те да бъдат истински мотиви. (Ръкопляскания)

Председател Фердинанд Козовски: Другари, по направените допълнения към проектоправилника от страна на министър-председателя другаря Вълко Червенков комисията по изработването на правилника трябва, естествено, да вземе отношение. Мена ми се струва, че комисията трябва да се събере през почивката и затова ще отложим гласуването на проектоправилника след почивката. Има ли някой против? Няма.

Давам 15 минути почивка.

(След почивката)

Председател Фердинанд Козовски: (Звъни) Има думата народният представител др. Минчо Нейчев, председател на комисията по изработване на Правилника за вътрешния ред.

Д-р Минчо Нейчев: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Направи се предложение за изменение на чл. 13 от проектоправилника в смисъл законодателната комисия да не се занимава със законопроектите преди те да бъдат внесени в Народното събрание. Тъй както е предвидено в проектоправилника, законодателната комисия разглежда всеки законопроект два пъти: първо, предварително — преди разглеждането му от Министерския съвет, като прави своите предложения за изменения и допълнения до Министерския съвет, и повторно — след като законопроектът бъде вече внесен в Народното събрание. Смисълът на това предложение беше да се постигне предварително съгласие, да се постигне предварително изглаждане на някои неспътности, недоразумения и т. н.

Другарят Червенков направи предложение да отпадне това първо разглеждане на законопроектите преди те да бъдат разглеждани от Министерския съвет, а законодателната комисия, като комисия на Народното събрание, да разглежда законопроектите, когато те бъдат внесени в Народното събрание.

Аз дължа да заявя, че и така, както е предвидено в проектоправилника, в никой случай не може да се твърди, че това е против нашата Конституция. Това е напълно конституционно. Въпросът е дали то е практически издържано, дали то практически трябва да се поддържа или да не се поддържа.

Комисията, която беше натоварена с изработването на проектоправилника, се занимава наново с този въпрос и е съгласна чл. 13 да вземе следната редакция:

«Законодателната комисия разглежда всеки законопроект, представен от Министерския съвет или от народните представители.

Тя изготвя своите предложения за изменения и допълнения на законопроекта пред Народното събрание поне 7 дни преди откриването на сесията».

Комисията е съгласна да стане това изменение, като счита, че това ще даде възможност, ще подтикне законодателната комисия към по-голяма свобода, към по-голяма независимост да

излезе тук пред Народното събрание и да посочи своите възражения срещу законопроектите, които се внасят от Министерския съвет. Тъй както беше дадена досегашната редакция на чл. 13, съществува известно опасение, че законодателната комисия ще търси предварително да се споразумява с Министерския съвет, защото няма кураж да излезе тук пред Народното събрание и да каже с какво тя не е съгласна със законопроекта на Министерския съвет.

Значи, дотолкова доколкото това изменение на чл. 13 ще допринесе за това, щото законодателната комисия да излезе свободно и решително да каже своето мнение, тогава когато тя не е съгласна с някои положения на законопроекта, които се внасят от Министерския съвет, дотолкова това изменение на чл. 13 ще бъде целесъобразно и такова искане от законодателната комисия е напълно законно искане. На законодателната комисия се отдава извънредно голямо значение. Тя има да върши много голяма работа. Тя трябва да има вече не само свободата, а и да има решимостта да излезе тук и ясно да каже своите възражения срещу законопроектите. Ние сме заинтересувани, щото законопроектите да бъдат колкото се може по-основно проучени, колкото и те да бъдат проучени в Министерския съвет. Затова е Народното събрание, тук могат да се направят възражения, изменения и т. н. На законодателната комисия се вменява в дълг тук да проучи всичко това и с кураж да излезе и да направи своите предложения за изменение.

Повтарям, дотолкова доколкото това изменение, което ние сега предлагаме, ще допринесе именно за това, комисията предлага чл. 13 да се измени и да получи тази редакция, която аз прочетох.

Председател Фердинанд Козовски: Други записани оратори няма. Ще пристъпим към гласуването на проектоправилника за вътрешния ред на Второ Народно събрание. Бюрото предлага проектоправилникът да бъде гласуван по глави. Има ли други предложения? — Няма.

Тези от другарите народни представители, които са съгласни проектоправилникът за вътрешния ред да бъде гласуван по глави, моля да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Има ли въздържали се? — Няма. Приема се.

Ще пристъпим към гласуване на проектоправилника по глави.

Моля докладчика на комисията др. д-р Иван Пашов да докладва проектоправилника по глави.

Докладчик д-р Иван Пашов: (Чете)

П Р А В И Л Н И К

за вътрешния ред на Второ Народно събрание на Народната република България.

Председател Фердинанд Козовски: Моля другарите народни представители, които са съгласни със заглавието на проектоправилника, както бе прочетено от докладчика, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик д-р Иван Пашов: (Чете)

Г л а в а I

Откриване и конституиране на Народното събрание и на висшите органи на власт и управление.

Председател Фердинанд Козовски: Моля другарите народни представители, които са съгласни с глава I «Откриване и конституиране на Народното събрание и на висшите органи на власт и управление» с членове от 1 до 9 включително, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик д-р Иван Пашов: (Чете)

Г л а в а II

Комисии

Председател Фердинанд Козовски: Моля другарите народни представители, които са съгласни да бъде приета глава II «Комисии» с членове от 10 до 22 включително, с изменението в чл. 13, което бе предложено от председателя на комисията по изработване на правилника, а именно чл. 13 да вземе следната редакция:

«13. Законодателната комисия разглежда всеки законопроект, представен от Министерския съвет или от народните представители.

Тя изготвя своите предложения за изменение и допълнение на законопроектите пред Народното събрание поне 7 дни преди откриването на сесията, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик д-р Иван Пашов: (Чете)

Г л а в а III

Заседания

Председател Фердинанд Козовски: Другарите народни представители, които са съгласни да бъде приета глава III «Заседания» с членове от 23 до 26 включително, моля да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик д-р Иван Пашов: (Чете)

Г л а в а IV

Внасяне, разискване и гласуване на законопроектите, проекторешенията и проектодекларациите.

Председател Фердинанд Козовски: Другарите народни представители, които са съгласни да бъде приета глава IV «Внасяне, разискване и гласуване на законопроектите, проекторешенията и проектодекларациите» с членове от 27 до 34 включително, моля да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик д-р Иван Пашов: (Чете)

Г л а в а V

Питания и запитвания.

Председател Фердинанд Козовски: Тези от другарите народни представители, които са съгласни да бъде приета глава V «Питания и запитвания» с членове от 35 до 37 включително, моля да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Докладчик д-р Иван Пашов: (Чете)

Г л а в а VI

Отпуски и отсъствия.

Председател Фердинанд Козовски: Другарите народни представители, които са съгласни да бъде приета глава VI «Отпуски и отсъствия», включваща чл. 38, моля да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Другари и другарки народни представители! С това Народното събрание прие окончателно Правилника за вътрешния ред.

Съгласно чл. 24 от току-що приетия Правилник за вътрешния ред на Народното събрание предлагам в дневния ред на настоящата сесия да бъдат включени и разглеждани освен сложените на разглеждане в настоящото заседание въпроси, още и следните:

1. Законопроект за създаване на Министерство на културата.

2. Предложение на председателя на Министерския съвет за избор на министър на културата.

Има ли други предложения по дневния ред на сесията? — Няма.

Моля другарите народни представители, които са съгласни с предложения дневен ред на сесията, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Преминаваме към разглеждане на точка втора от дневния ред:

Законопроект за бюджета на Народната република България за 1954 г.

Съгласно чл. 28 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание от името на Бюрото предлагам законопроектът за бюджета на Народната република България за 1954 г. да се прочете. Има ли други предложения? — Няма.

Ония от другарите народни представители, които са съгласни с това предложение, моля да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Има думата дежурният секретар Божин Якимов да прочете законопроекта.

Секретар Божин Якимов: (Чете)

ЗАКОНОПРОЕКТ

за бюджета на Народната република България за 1954 г.

I

Чл. 1. Одобрява се бюджетът на Народната република България за 1954 г., както следва:

По приходите (с Държавното обществено осигуряване и Управлението на пенсиите) на сума

18 227 235 000 лв.

По разходите (с Държавното обществено осигуряване и Управлението на пенсиите) на сума

17 027 235 000 лв.

Превਿશението на приходите над разходите на сума

1 200 000 000 лв.

Чл. 2. За да се обезпечи по-бързо развитие на селското стопанство и да се увеличат селскостопанските продукти с оглед задоволяването на нарастващите потребности на населението и необходимите суровини за промишлеността, увеличават се разходите за финансиране на селското стопанство за 1954 г. с 464 милиона лева в сравнение с 1953 г.

Чл. 3. Намаляват се приходите на държавния бюджет за 1954 г. в сравнение с 1953 г. по данъка върху общия доход от трудово-кооперативните земеделски стопанства и членовете им със 75 милиона лева и местните данъци и такси с 25 милиона лева.

Чл. 4. Утвърждават се в състава на разходната част на държавния бюджет за 1954 г. средства за изплащане на населението печалбите, погасяване на облигациите и лихвите по тях по вътрешните държавни заеми в размер на 65.4 милиона лева.

Чл. 5. За по-пълно задоволяване социално-битовите нужди и повдигане културния уровень на населението увеличават се по бюджета за 1954 г. в сравнение с 1953 г. средствата, предназначени за финансиране на здравеопазването, просветата, науката, изкуството, културата, комуналното, жилищното и битовото строителство с 597.3 милиона лева.

Чл. 6. Установява се обща сума на разходите на Държавното обществено осигуряване за 1954 г. в размер на 759 милиона лева, от които за пенсии на работниците и служителите — 378 милиона лева, за помощи и обезщетения при временна нетрудоспособност поради болест, майчинство, помощи за издръжка на деца и др. — 255 милиона лева, за почивни станции на работниците и служителите — 57 милиона лева; за профилакториуми, санаторно-курортно лечение и диетично хранене — 20 милиона лева и пр.

Чл. 7. Одобряват се в състава на държавния бюджет за 1954 г. средства в размер на 36 милиона лева специално за подобряване и поевтиняване храната в столовете на работниците и служителите при държавните учреждения и предприятия.

II

Чл. 8. В съответствие с чл. 1 от настоящия закон одобрява се Републиканският бюджет за 1954 г., както следва:

По приходите на сума 15 563 053 000 лв.
По разходите на сума 13 595 514 000 лв.
Превिशението на приходите над разходите на сума 1 200 000 000 лв.
Субсидии в бюджетите на народните съвети 767 539 000 лв.

Чл. 9. Одобряват се бюджетите на народните съвети за 1954 г., както следва:

Окръг	По приходи-те и разходите	В това число отчислени от държавните данъци и приходи	Освен това преходящи остатъци на бюджетни средства към 1. I. 1953 г.
1. Благоевградски	98 827 100	2 928 000	1 866 600
2. Бургаски	158 291 100	68 180 000	2 916 480
3. Врачански	201 607 600	83 020 000	3 865 000
4. Коларовградски	126 506 900	46 566 000	2 567 120
5. Плевенски	173 623 300	80 978 000	3 570 800
6. Пловдивски	280 839 900	150 846 000	5 762 560
7. Русенски	181 821 000	79 957 000	3 686 760
8. Софийски	243 392 900	108 038 000	4 731 800
9. Сталински	194 230 500	97 562 000	3 428 120
10. Старозагорски	199 961 200	93 992 000	4 142 640
11. Търновски	148 092 800	66 141 000	3 305 840
12. Хасковски	194 921 200	69 300 000	3 235 120
13. Град София	418 163 500	197 879 000	4 921 160

Чл. 10. Установяват се за 1954 г. отчисления от данък върху оборота, данък върху общия доход и от вътрешен държавен заем по бюджетите на народните съвети в следните размери:

Окръг	Проценти на отчисленията		
	От данък в/у оборота	От данък в/у общия доход	От вътрешен държ. заем
1. Благоевградски	10	65	75
2. Бургаски	10	60	75
3. Врачански	10	70	75
4. Коларовградски	10	70	75
5. Плевенски	8	65	75
6. Пловдивски	8	65	75
7. Русенски	9	65	75
8. Софийски	8	65	75
9. Сталински	10	70	75
10. Старозагорски	8	55	75
11. Търновски	6	50	75
12. Хасковски	8	65	75
13. Град София	4	40	75

Чл. 11. Одобрява се отчетът за изпълнението на единния бюджет на Народната република България за 1952 г., както следва:

По приходите:
Републикански бюджет 13 894 350 787 лв.
Местни бюджети 1 263 948 485 лв.
Държавно обществено осигуряване и Управление на пенсиите 829 519 945 лв.

По разходите:
Републикански бюджет 11 838 851 553 лв.
Местни бюджети 1 859 894 953 лв.
Държавно обществено осигуряване и Управление на пенсиите 628 714 591 лв.

Председател Фердинанд Козовски: Съгласно чл. 28 от Правилника за вътрешния ред доклад по законопроекта за бюджета на Народната република България за 1954 г. ще изнесе министърът на финансите.

Има думата министърът на финансите др. Кирил Лазаров.

Министър Кирил Лазаров: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Министерският съвет внася за одобрение от Народното събрание проекта на единния бюджет на Народната република България за 1954 г.

Държавният бюджет за 1954 г. се внася за одобрение по приходите в размер на 18 227 235 000 лв. и по разходите в размер на 17 027 235 000 лв.

Бюджетът за 1954 г., както и бюджетите за предишните години, е съставен с превਿશение на приходите над разходите — едно от най-главните предимства на бюджетите на социалистическите държави пред дефицитните бюджети на капиталистическите страни.

Големите постижения на изпълнената в основни линии за четирисгодишна първа Димитровска петилетка, основната цел на която бе изграждането на икономическите основи на социализма, лежат в основата на успешното изпълнение на бюджетите на нашата социалистическа Родина.

Тоя голям успех ние дължим на правилната политика на Коммунистическата партия и народното правителство, на героичните усилия на трудещия се български народ, на постоянно укрепващия се съюз на работническата класа и трудещите се селяни, на огромната братска помощ на великия Съветски съюз и сътрудничеството със страните на народната демокрация.

Нашата страна се превърна от изостанала аграрна страна в индустриално-аграрна. В промишлеността, транспорта, външната и вътрешната търговия, а също така в кредитния сектор абсолютното господство на обществените сектори. Това означава, че в тази област експлоататорските елементи са премахнати. В селското стопанство обществените сектори преобладават в производството на зърнените култури, расте в областта на животновъдството и особено в производството на техническите култури. Разрешена е зърнената проблема у нас.

Мероприятията на народната власт, насочени към обезпечаване бурен ръст на нашата отечествена промишленост и особено на водещото звено в нея — тежката промишленост, техническото превъзкожаване на селското стопанство, обединяването на повече от половината бедни и средни селски домакинства в трудово-кооперативните земеделски стопанства, увеличаването на добивите в селското стопанство и значителното увеличаване на производството на предмети за широко потребление създадоха солидна основа за повдигане на материалното и културното равнище на трудещите се от града и селото.

Предлаганият за одобрение от Народното събрание проект на държавния бюджет за 1954 г. обезпечават необходимите средства за осъществяване на народностопанския план за 1954 г. в съответствие със задачите на втория петгодишен народностопански план.

Проектодирективата на шестия конгрес на Българската комунистическа партия по втория петгодишен план за развитие на Народната република България през 1953—1957 години определя, че «през втората петилетка трябва да се обезпечи сериозен подем в развитието на селското стопанство, като се ликвидира с изоставането на животновъдството; в областта на промишлеността трябва да се осигури преди всичко развитието на електрификацията и каменноугленото производство, на цветната металургия и постоянно да се увеличава производството на стоките за народно потребление».

Изпълнението на тези задачи ще гарантира по-нататъшното планомерно развитие на народното стопанство, успешното строителство на социализма в страната и ще доведе до осъществяване на главната задача на втората петилетка — рязко подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се.»

Превਿશението на приходите над разходите в нашия бюджет в течение на последните няколко години даде възможност на Комунистическата партия и Народното правителство да проведат три последователни снижения на цените на стоките за широко потребление, а също и за увеличаване ресурсите за кредитиране на народното стопанство и за укрепване на българския лев.

Направлението на средствата на държавния бюджет за 1954 г. е подчинено изцяло на задачите за изпълнение на голямата програма на Комунистическата партия и Народното прави-

телство за по-нататъшното развитие на народното стопанство, за рязкото подобряване на материалното и културното положение на трудещите се и засилване мощта на нашата Родина.

Направление на средствата на държавния бюджет за 1954 г.

Разходната част на държавния бюджет за 1954 г. се представя за одобрение в размер на 17 027,2 милиона лв.

От общата сума на разходите 9 461,1 милиона лева се насочват за финансиране на народното стопанство и 3629 милиона лева — за финансиране на социално-културните мероприятия.

От тези цифри се вижда, че разходите за финансиране на народното стопанство и социално-културните мероприятия съставляват над три четвърти от цялата разходна част на бюджета — факт, свидетелстващ за това, че в съответствие с основния икономически закон на социализма за максимално задоволяване на постоянно растящите материални и културни потребности на народа Комунистическата партия и народното правителство насочват бюджетните средства така, че безусловно да се обезпечи в близките години рязко подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се.

Освен бюджетните средства за развитие на народното стопанство се заделят и големи суми от собствените средства на предприятията в размер на 1315 милиона лева, или всичко в народното стопанство през 1954 г. ще се вложат 10 776,1 милиона лева.

От общата сума на разходите за финансиране на народното стопанство над 40% се насочват за финансиране на три от решаващите отрасли на народното стопанство, а именно тежката промишленост като основа за развитието на всички останали клонове на народното стопанство, електрификацията и селското стопанство. За тези три отрасли в бюджета за 1954 г. в сравнение с бюджета за 1953 г. се обезпечават увеличения в размер повече от 1 милиард лева.

Насочването на крупни средства в тежката промишленост, главно по линията на добива на въглища и в електрификацията за по-нататъшното увеличаване на производствените мощности за добив на електроенергия, ще дадат възможност постепенно да се преодолеят временните затруднения в тази област както с оглед нуждите на промишлеността, транспорта и другите отрасли на народното стопанство, така и с оглед на по-пълното задоволяване нуждите на населението.

В изпълнение на постановлението на Централния комитет на Българската комунистическа партия за по-нататъшния подем на селското стопанство в бюджета за 1954 г. се предвижда прираст на средствата за финансиране на селското стопанство в сравнение с 1953 г. в размер на 464 милиона лева, с което общата сума на вложенията само по бюджета ще достигне граматната цифра 1762 милиона лева, или повече от 10 процента от общата разходна част на бюджета. Освен това за повдигане на селското стопанство и по-специално за бързото развитие на животновъдството — важно условие за обезпечаване индустрията със суровини и населението с хранителни продукти — се отпускат от държавата големи дългосрочни кредити, а също така се отделят значителни собствени средства от трудово-кооперативните земеделски стопанства, или общата сума, която се дава на селското стопанство за 1954 г. възлиза на 2444,8 милиона лева. Никога нито една власт не е давала на нашето селско стопанство такива огромни средства за неговото развитие, каквито влага нашата народна власт.

При определянето на средствата, предназначени за селското стопанство, е взето предвид, че рязкото подобряване на материалното и културното положение на трудещите се в значителна степен зависи от развитието и по-нататъшния подем на селското стопанство, от високите добиви от него, от високите и устойчиви урожаи от растениевъдството, от увеличаването броя на добитъка и неговата продуктивност.

Комунистическата партия и правителството поставиха неотложната задача да се ликвидира несъответствието между темповете в ръста на социалистическата промишленост и на селскостопанското производство с цел в близките години да се осигурят суровини за леката и хранителната промишленост и производствени стоки за населението.

От общата сума на разходите за финансиране на селското стопанство 688,4 милиона лева, или 39,3 процента, се отделят за финансиране на машинотракторните станции. Тази сериозна помощ се дава на машинотракторните станции, най-важните опорни пунктове на държавата за ръководството на ТКЗС. Създават се условия за обезпечаване постоянни кадри от трактористи, машинисти и работници от други професии — специалисти с цел да се използва най-производително техниката в селското стопанство.

Осигуряват се средства за осъществяване сериозна помощ на селото с изпращане на много агрономи, зоотехници и други специалисти в село. Такива значителни средства за издържката и по-нататъшното техническо съоръжение на машинотракторните станции се отделят, като се има предвид, че те са решаващата сила за социалистическото преустройство на селското стопанство, неговата индустриално-материална техническа база. Машинотракторните станции осъществяват организираща роля в селското стопанство и имат решаващо значение за повдигане добивите и оттука, наред със задоволяване потребностите на страната от селскостопански продукти — за създаване замъжен живот на трудещите се селяни.

Това ще укрепи още повече съюза между работниците и селяните в борбата им за успешното строителство на социализма у нас.

Със средствата на бюджета за 1954 г. се обезпечават по-нататъшният ръст на материалната база на машинотракторните станции, което се изразява в увеличаване броя на тракторите с 1300, на комбайните с 550 броя, построяване през 1954 г. на 40 ремонтни работилници и доставяне на 35 подвижни ремонтни работилници, увеличаване броя на селскостопанските машини, необходими за механизацията на основните селскостопански работи — дълбоката оран, предсеитбената оран, есенната сеитба, окопаването, жътвата, вършитбата и др. Обезпечават се средствата за създаване в машинотракторните станции обменен фонд от агрегати и възли за трактори и селскостопански машини, с което ще се създаде възможност да се съкратят престойте на тракторите и селскостопанските машини по време на полските работи и да се осигури високопроизводително използване на машините.

През 1954 г. все с оглед повишаването на добивите на селскостопанската продукция и засилване на помощта, която се оказва от държавата на селското стопанство, напонтелните системи се поемат на пълна държавна издръжка, за която цел се отделят над 40 милиона лева.

Във връзка с нарастването броя на ветеринарните лечебници, зооветучастниците, пунктовете за изкуствено осеменяване и броя на разплодниците през 1954 г. в бюджета се предвиждат средства в размер на 107,8 милиона лева, което съставлява ръст с 36,4% в сравнение с бюджета за 1953 г.

Поставените от Комунистическата партия и правителството големи задачи в областта на селското стопанство не могат да бъдат сполучливо разрешени без квалифицирани кадри, способни умело да ръководят стопанствата, добре овладели своето дело на практика и въоръжени с най-прогресивната в света съветска селскостопанска наука. За създаването на такива кадри в бюджета за 1954 г. се предвижда увеличение броя на учащите се в училищата за механизатори, селскостопански техникуми и практически училища от 10 543 на 13 000 души. Освен това през курсовата система на Министерството на земеделието ще се квалифицират и ще повдигнат своята квалификация над 35 000 души.

Общо за подготовка на кадри за селското стопанство през 1954 г. ще бъдат разходвани 61,6 милиона лева, което съставлява ръст с повече от 50% в сравнение с 1953 г.

При разрешаването на задачите за по-нататъшното развитие на нашето селско стопанство изключително значение придобива широкото внедряване на достиженията на съветската селскостопанска, биологическа наука, а също опитът на чедниците в селското стопанство. Практиката показва, че там, където творчески се прилагат достиженията на науката, са налице много по-големи резултати в повдигане урожайността на селскостопанските култури и продуктивността на животновъдството. Имайки предвид това, Комунистическата партия и правителството полагат големи и непрестанни грижи за разгръщане на широка мрежа от научни институти и заведения в областта на селското стопанство и подобряване качеството на работата в тях. За тази цел в бюджета за 1954 г. се предвиждат над 65 милиона лева.

Средствата за финансиране на горското стопанство в държавния бюджет ежегодно нарастват и достигат в 1954 г. 149 милиона лева, които се насочват както за създаване на нови горски площи, така и за подобряване отглеждането на съществуващите такива. Грижите, които се полагат за развитие на горското стопанство, имат значение не само за обезпечаване на народното стопанство с ценни суровини и материали, но и като допълнително средство за повдигане урожайността в селското стопанство.

Значителна част от средствата на бюджета за 1954 г. — над 22 процента — се насочват за финансиране на капиталовложенията, предвидени в народностопанския план за 1954 г. От бюджета за тази цел се отпускат 3870 милиона лева, или финансирането на капиталовложенията със средства от бюджета в сравнение с 1953 г. нараства с 304,7 милиона лева. Значителна част от капиталовложенията се финансира и от собствените средства на предприятията, които от година на година нарастват.

Значителен прираст се дава на капиталовложенията за електроизграждането на страната. Средствата по Министерството на електрификацията се насочват за продължаване строителството на такива крупни национални обекти като язовир «Сталин», язовир «Георги Димитров», за нов язовир и ВЕЦ «Студен кладенец», за разширение на ТЕЦ «Сталин», за строеж на водноелектрическите централи група «Сталин» и ред други. В резултат на капиталовните вложения през 1954 г. ще се въведат в експлоатация нови електропроизводствени мощности.

Капиталовложенията във въглищната промишленост нарастват с 209,7 милиона лева, или в сравнение с 1953 г. с 85 процента и се насочват за разширяване на съществуващите рудници и започване разработката на нови такива. През 1954 г. ще се продължи строителството на рудниците «Тева», «Република 1», «Мерицери 2» и други и ще започне разработката на рудниците «Бобол дол 2», «Република 3», «Чукурово 2» и др., в резултат на което ще се увеличи значително годишният капацитет на рудниците.

В областта на металургията и машиностроенето се предвиждат средства за Държавния металургически завод «Ленин»,

Оловноцинковия завод, Държавния машинен завод «Георги Димитров», Механичния завод и др. Предвиждат се също така значителни средства за завода «Карл Маркс». По плана за капиталовложенията се предвижда през 1954 г. да се вложат големи средства и в леката и хранително-вкусовата промишленост.

С оглед нарасналите нужди на народното стопанство за развитието на транспорта в страната през 1954 г. ще бъдат вложени значителни средства, част от които ще бъде насочена за попълване парка на товарните вагони.

Вложенията в културно-битовото строителство нарастват през 1954 г. в сравнение с 1953 г. с над 40%, а по жилищното строителство — с около 86%. В резултат на това през 1954 г. ще бъдат въведени в експлоатация нови жилищни площи над 60% повече от въведените в експлоатация през 1953 г.

По линията на културно-битовото строителство ще бъдат въведени в експлоатация и нови водопроводни мрежи с дължина 55,5 километра, 43 километра канализационна мрежа, нови 77 училища, 18 нови болници, здравни домове и други от този род, 10 читалищни сгради, 12 нови бани и пр.

Ръстът на производствената програма на действащите предприятия, а също встъпването в експлоатация на нови предприятия изисква увеличаване на собствените оборотни средства на стопанските предприятия и организации. За обезпечаване нормалната производствена дейност на стопанските предприятия и за укрепване на тяхното финансово положение за 1954 г. се предвижда прираст на собствените оборотни средства в размер на 489 милиона лева, от които за сметка на държавния бюджет се обезпечават 235 милиона лева, а останалите 254 милиона лева — от собствените средства на предприятията.

Попълването на собствените оборотни средства на предприятията и организациите на стопанска сметка е предвидено в съответствие с поставените от държавния народностопански план производствени задачи. С това се създават благоприятни условия за непрекъснатото укрепване на стопанската сметка на предприятията, а следователно и за увеличението на социалистическите натрупвания в тях — главният източник за осъществяване на програмата за по-нататъшното развитие на народното стопанство и повдигане материалното и културното ниво на живота на трудещите се.

Бюджетът на държавата за 1954 г. обезпечават средства не само за по-нататъшното развитие на нашата икономика, но и за разцвет на науката, изкуството, културата и повишаването на политическото и културното развитие на народа. Генералният вожд на пролетарската революция и основоположник на съветската държава В. И. Ленин учи, че «Държавата е силна със съзнателността на масите. Тя е силна тогава, когато масите знаят всичко, за всичко могат да съдят и вършат всичко съзнателно».

Затова Комунистическата партия и правителството неуморно работят за систематическо възпитание на масите в дух на комунистическо отношение към труда, дълбоко разбиране на държавните интереси, за да стане всеки гражданин на нашата Република съзнателен строител на социализма.

В бюджета за 1954 г., както и в бюджета за предшествуващите години народното правителство обезпечават големи и непрекъснато нарастващи средства за разгръщане на широка мрежа просветни учреждения, научно-изследователски институти, висши и средни специални училища и институти, библиотеки, читалища, музеи и изложби, театри, оркестри и корове, художествени колективи и други заведения, имащи за основна цел повдигане културното равнище на трудещите се.

Грижата на народната власт за човека намира ярко изражение в широкото разгръщане на лечебно-профилактичните и санитарно-оздравителните мероприятия, насочени към олазване здравето на трудещите се.

За финансиране на социално-културните мероприятия през 1954 г. се отделят 3629 милиона лева.

Прирастът на средства по социално-културните мероприятия е предназначен не само за допълнително разгръщане на мрежата им, но и за повдигане качеството на работата в тези така важни мероприятия на народната власт.

През 1954 г. държавният бюджет ще издържа широка мрежа от начални, седемгодишни и общообразователни училища, броят на които възлиза на 6651, а учениците в тях надхвърлят 1 000 000 души. За обучение на децата само в общообразователната система работят самоотвержено към 45 000 учители. За задоволяване постоянно нарастващата нужда от високо квалифицирани и идейно подготвени учители през 1954 г. държавата ще издържа 35 педагогически училища и институти със 17 919 учаци се в тях.

Ръстът на народното стопанство и непрекъснатото внедряване на нова свършена техника изисква подготовката на голям брой квалифицирани кадри, владеещи до свършенство своето дело и способни до дъно да вземат от техниката това, което тя може да даде.

Подготовката на висши кадри за народното стопанство и културата в нашата страна се осъществява от 19 университета и висши учебни заведения с 42 факултета, в които през 1954 г. ще се обучават над 33 000 студенти. С оглед подобряването на учебната работа в университетите и висшите учебни заведения през 1954 г. се заделят значителни средства за откриване на нови лаборатории и кабинети и подобря-

ване обзавеждането на съществуващите със съвременни уреди и апарати. В резултат на големите грижи от страна на народната власт в нашите висши учебни заведения непрекъснато се повишава нивото на учебния процес и от година на година излизат все по-подготвени висши кадри за народното стопанство, науката и културата.

Развитието и процъфтяването на нашата наука на основата на най-напредничавата в света — съветската наука, е предмет на постоянни грижи от страна на Комунистическата партия и правителството. Широкото внедряване на най-новите достижения на науката в практиката ускорява техническия прогрес, активно въздейства за развитието на отделните отрасли на народното стопанство и следователно спомага за повишаване материалния и културния уровень на живота на нашия народ. Оценявайки огромната роля на науката за строителството на социализма, народната власт не жали средства за развитието на научно-изследователското дело в страната.

През 1954 г. се предвиждат средства за издръжката на 131 научни институти, в които ще работят към 1600 научни работници и голям брой технически сътрудници, което означава, че само за една година броят на научните работници в нашата страна нараства с 200 души. Ведущо място в научно-изследователското дело на страната заема Българската академия на науките, средствата за издръжката на която през 1954 г. нарастват с 50 процента в сравнение с 1953 г. Все повече и повече се разширява взаимодействието между науката и практиката в работата на нашите научни заведения.

Пред нашите научно-изследователски институти се поставят нови важни въпроси във връзка с мероприятията на партията и правителството за рязко повишаване материалното и културното положение на народа.

За задоволяване на постоянно растящите нужди на промишлеността, транспорта, електрификацията, селското стопанство и другите отрасли на народното стопанство от средни специалисти и изпълнителски технически кадри ежегодно се развива мрежата на техникумите и училищата за трудови резерви у нас, в които през 1954 г. ще се обучават над 70 000 души.

Наред с ръста на учебните заведения и учащите се в тях обезпечават се средствата за стипендии на голям брой учаци се, за пълна държавна издръжка на учащите се в редица учебни заведения, за организация на пансион и общежития при учебните заведения, за издръжка на специални горски климатически училища, където заедно с обучението се полагат особени грижи за укрепване здравето на децата.

Голям брой почивни домове, летни детски лагери, лагери-школи, детски площадки осигуряват отдиha на значителна част учаци се както от висшите, така и от средните общообразователни и специални учебни заведения.

Във връзка с активното навлизане на жената във всички области на нашия обществен, стопански и политически живот народната власт полага особени грижи за разгръщане на всички видове детски учреждения — ясли, детски градини, занимални и пр. През 1954 г. се предвижда откриването на нови 97 детски градини с 326 групи.

Една от новите прекрасни форми за комунистическото възпитание на децата и юношите представляват пионерските домове, броят на които през 1954 г. нараства с 20% в сравнение с 1953 г., а кръговете в тях — от 1212 на 1460.

Разходите на държавата за здравеопазване и за социални грижи нарастват през 1954 г. на 1144 милиона лева, или с 16,5% в сравнение с 1953 г. С предвидените средства се обезпечават както ръстът на новите медицински учреждения, така и подобряване качеството на обслужването в съществуващите.

В народностопанския план и бюджета за 1954 г. се предвижда по-голям процент на ръста на медицинските учреждения в селата, с което високо квалифицираната безплатна медицинска помощ се приобщава до населението от всички краища на страната. Така, през настоящата година ще бъдат открити нови 29 участъкови болници, 54 родилни домове, 47 здравни пунктове и др.

По здравеопазването през 1954 г. се отделя още по-голямо внимание за подобряване обслужването на болните чрез увеличаване на висшия и средния медицински персонал, по-добро обзавеждане с постелни принадлежности и медицински инструменти, чрез по-пълно и навременно снабдяване с разнообразни медицински препарати и лекарства, за които цел средствата в бюджета за 1954 г. са чувствително увеличени.

Все във връзка с мероприятията на Комунистическата партия и правителството за рязко подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се е и големият прираст на средства по бюджета за 1954 г., предназначени за комуналното стопанство и благоустройството на населените места. Средствата за тази цел нарастват от 495 милиона лева през 1953 г. на 710 милиона лева през 1954 г., което съставлява ръст с 43%.

Считам за необходимо да подчертая, че наред с мероприятията, свързани със строителството на жилища, бани, перални, хотели и пр. по плана за капиталовложенията за 1954 г. значителни средства се отделят за подобряване благоустройството на населените места. Така само за шосиране и павиране улиците на населените места се заделят през 1954 г. 97 милиона лева, или с 18 милиона лева повече от 1953 г.; за създаване на нови и поддържане на съществуващите градини и зелени площи се предвиждат нови 13 милиона лева, заедно с които

през 1954 г. ще бъдат изразходвани над 40 милиона лева за тази цел; предвидат се също така големи суми за подобряване чистотата на селищата, за осветление и други.

Съставна част на единия бюджет на Народната република България е бюджетът на Държавното обществено осигуряване, предложен за одобрение от Народното събрание за 1954 г. в размер на 759 милиона лева. Средствата на Държавното обществено осигуряване са предназначени изцяло за трудещите се и се насочват за пенсии на работници и служители — 378 милиона лева, за помощи и обезщетения, майчинство, помощи за издръжка на деца — 255 милиона лева, за почивни станции на работниците и служителите, за профилакториуми, санаторно-курортно лечение и диетично хранене — 77 милиона лева и пр.

Прирастът на средства за задоволяване на социално-битовите нужди и повдигане културния уровень на населението в размер общо на 597,3 милиона лева, предвидените средства за изплащане на населението печалбите, погасяване на облигациите и лихвите по тях по вътрешните държавни заеми в размер на 65,4 милиона лева, средствата по бюджета на Държавното обществено осигуряване, както и намаляването на данъка върху общия доход на трудово-кооперативните земеделски стопанства и членовете им със 75 милиона лева и на местните данъци и такси с 25 милиона лева — всичко това красноречиво говори, че поставените от Комунистическата партия и правителството задачи за рязко подобряване на материалното и културното положение на трудещите се са намерили отражение в бюджета на държавата за 1954 г.

Разходите за народната отбрана по бюджета на държавата за 1954 г. са предвидени в размер на 1933,7 милиона лева, което съставлява 11,4 процента от общата сума на всички разходи по бюджета.

Говорейки за миролюбивата политика на Народната република България, председателят на Министерския съвет другарят Вълко Червенков в речта си произнесена на 18 декември 1953 г. пред избирателите от 8 избирателен район в София, каза:

«Лагерът на мира крепне от ден на ден. От ден на ден все по-могъщ става Съветският съюз. При това положение империалистическата агресия може да бъде затруднена, разстроена и даже осуетена. Подпалвачите на нова война могат да бъдат заставени да отстъпят. Очевидно България не можеше и не може да стои настрана от миролюбивото настъпление на СССР, от борбата за мир въобще и ние трябва да дадем своя принос. Ние сме на важен и неврагичен участък. От нас не малко зависи успехът на борбата за мир на Балканите. През изтеклите четири години Комунистическата партия и народното правителство направиха всичко, което от тях зависеше, за да изпълнят своята и на целия български народ воля за траен мир и безопасност на народите. Тахната политика е била и е безупречно и последователно миролюбива. Не може да има никакво съмнение, че и занапред Комунистическата партия и правителството ще се борят за мира, ще водят безупречно и последователно миролюбива политика.»

Другари и другарки народни представители! Преминавам към въпроса за приходите на държавния бюджет за 1954 г.

Набелязаната от Комунистическата партия и правителството програма за по-нататъшната индустриализация на страната, за подема в селското стопанство, за развитието на леката и хранителната промишленост, за широкото културно-битово жилищно строителство, намерила отражение, както изтъгнах, в разходната част на бюджета, се обезпечава с необходимите средства преди всичко за сметка на натрупванията в нашите социалистически предприятия.

От общата сума на приходната част на бюджета за 1954 г. в размер на 18 227 милиона лева приходите от народното стопанство съставляват 13 848 милиона лева, или 76%. Запазвайки своя относителен дял към общата сума на приходната част на бюджета, приходите от народното стопанство не показват в сравнение с 1953 г. значителен ръст, тъй като в приходната част на бюджета за 1954 г. са намерили отражение проведените досега от правителството три последователни снижания на цените.

Основни приходни източници на бюджета за 1954 г. са отчисленията от печалбите на държавните предприятия — 2824 милиона лева и данък върху оборота — 8967 милиона лева.

Общият размер на печалбите на държавните предприятия както от републиканско, така и от местно значение през 1954 г. ще съставлява 3263 милиона лева, от които 2824 милиона лева ще постъпят в бюджета във вид на отчисления, а останалата сума от 439 милиона лева ще бъде оставена на предприятията за задоволяване нуждите им от оборотни средства, извънлимитни капиталовложения, за образуване на фонди на директора и други.

При разпределяне на печалбите на предприятията от местно подчинение за 1954 г. за пръв път се оставят 13 милиона лева за образуване фонд за разширение на местната промишленост главно по линията на изработване на предмети за широкото потребление.

За подобряване и поевтиняване храната в столовете за работниците и служителите се оставят от печалбите на предприятията 20 милиона лева, които заедно с прякото финансиране от бюджета съставят значителната сума от 36,5 милиона лева.

Приходите на бюджета, идващи от народното стопанство, са определени върху основата на количествените и качествените показатели на държавния народностопански план.

Изпълнението и преизпълнението на плана зависи, както каза председателят на Министерския съвет другарят Вълко Червенков, от изпълнението и преизпълнението на плановите на всички предприятия и по всички показатели, от увеличаването производителността на труда и намаляването себестойността на продукцията, от разнообразяването асортимента на стоките и подобряването на тяхното качество, от подобряването ръководството на предприятията от страна на министерствата и ведомствата, от разгръщането на социалистическото съревнование и внедряването и разпространяването опита на челниците и стахановците, от провеждането на най-строг режим на икономии и развиването все по-широко и все по-безбоязнено критиката на недостатъците в работата.

Приходите за бюджета от данъци се намаляват в сравнение с 1953 г. със 136 милиона лева и ще съставят 1111 милиона лева, или само 6,1% от общия обем на приходната част. Намалението на постъпленията от данъци от населението е резултат на политиката на Комунистическата партия и правителството за облекчаване на трудово-кооперативните земеделски стопанства и техните членове, както и от някои намаления в облагането на трудово-производителните и потребителните кооперации.

Във връзка с това данъците от трудово-кооперативните земеделски стопанства и селското население ще се намалят със 75 милиона лева. Наред с намаляването на данъка върху общия доход за ТНЗС и членовете им, Министерският съвет реши да се премахнат половината от местните такси, които досега събираха народните съвети от населението за разни услуги. Тая сума възлиза на 25 милиона лева годишно. Тия услуги народните съвети сега ще извършват безплатно.

Освобождават се от такси всички молби, заявления и др. от той род, подавани до народните съвети, и се намаляват таксите за издаването от народните съвети удостоверения, книжа и други документи, намаляват се таксите при прехвърляне на имущества по дарения, таксите, плащани от частни ученици за явяване на изпит, таксите за летуване в лагерите на пионери и средношколци и други.

В приходната част на бюджета за 1954 г. се предвиждат също така постъпления от нов вътрешен държавен заем в размер на 400 милиона лева.

Бюджетите на народните съвети за 1954 г.

Бюджетите на народните съвети за 1954 г. се представят за одобрение от Народното събрание в размер на 2 672,3 милиона лева. Общата сума на местните бюджети в 1954 г. по сравнение с 1953 г. нараства с кръгло 300 милиона лева, или 12,5%.

Увеличението на местните бюджети за 1954 г. се обяснява с това, че по-голямата част от мероприятията по народната просвета, здравеопазването, комунално-жилищното стопанство, местната промишленост, социалните грижи и др., които значително нарастват през текущата година, се финансират по местните бюджети.

Изтеклите няколко години показват, че народните съвети все по-успешно се справят с ръководството на социално-културните и комунално-битовите мероприятия, защото като местни органи на държавната власт те непосредствено са свързани с населението, най-отблизо познават неговите нужди и могат всестранно да задоволяват тези нужди, провеждайки правилно политиката на Комунистическата партия и правителството.

Общата сума на местните бюджети се разпределя по окръзи, както следва: Благоевградски — 98,8 милиона лева, Бургаски — 158,3 милиона лева, Врачански — 201,6 милиона лева, Коларовградски — 126,5 милиона лева, Плевенски — 173,7 милиона лева, Пловдивски — 280,8 милиона лева, Русенски — 181,8 милиона лева, Софийски — 243,4 милиона лева, Сталински — 198,2 милиона лева, Старозагорски — 200 милиона лева, Търновски — 148,1 милиона лева, Хасковски — 194,9 милиона лева и град София — 418,2 милиона лева.

По-значително увеличение се предвижда в бюджетите на Софийския градски народен съвет — 21,5%, Хасковски окръг — 22,2%, Сталински окръг — 19,3%, Софийски окръг — 16,2% и т. н.

Общият обем на разходите по местните бюджети за 1954 г. се покрива със собствени средства в размер на 684,4 милиона лева, с отчисления от държавни данъци и приходи — 1172,4 милиона лева и пряка субсидия от републиканския бюджет — 767,5 милиона лева. От приведените цифри се вижда, че собствените приходи заемат сравнително малък дял в общия размер на приходната част на местните бюджети — 25,6 процента. От това следва, че пред народните съвети стои сериозната задача да започнат системна работа по засилване на собствената приходна база на местните бюджети, чрез подобряване работата на предприятията на местната промишленост, предприятията на комуналното стопанство, предприятията «Градска търговия» и други предприятия от местно подчинение.

Членовете на народното стопанство, които се намират непосредствено под ръководството на народните съвети, крият в себе си грамадни възможности и вътрешни резерви за уве-

личаване на натрупванията. За съжаление тези възможности още недостатъчно се използват. Резервите за увеличение на социалистическите натрупвания се крият преди всичко във възможностите за снижение на себестойността на услугите, които се дават на населението, и на продукцията, която се произвежда. Големи резерви се крият също така в отстраняването на безстоялостта и нехайното отношение към материалните и паричните ресурси, в ускоряване обръщаемостта на оборотните средства.

Между това трябва да се отбележи, че както от страна на някои народни съвети, така и от страна на редица ръководители на предприятия и местни финансови органи е налице подценяване на големите възможности, които се крият в стопанските предприятия на народните съвети. С това се обяснява, че не са редки фактите на занижено планиране на финансовите резултати от дейността на местните предприятия на осъществяване на себестойността на продукцията и преразходи на ценни суровини и материали, на неправилно използване на оборотните средства и отклоняването им в извънпланови капиталовложения.

Така например градското търговско предприятие «Здрава храна» в Пловдив е занижило печалбата си с 213,8 хиляди лева и не е запланарило печалба от производство на газирани напитки в размер на 315 хиляди лева. Промкомбинатът в Свиленград е запланарил печалба от мелниците в размер на 78 хиляди лева, а само за девет месеца е реализирал печалба вече 138 хиляди лева или 176% от годишния план. За същия период производственият план е изпълнен на 106%. Такова планиране на финансовите резултати на практика довежда до намаляване на собствените приходи на народните съвети и до искания за покриване на разходите от средствата на републиканския бюджет.

В много предприятия от местно подчинение поради това, че не се води достатъчно борба за поевтиняване на продукцията и услугите, се допуска тяхното осъществяване. Така, поради допуснати преразходи на гориво и по фонда на работна заплата варниците на Хасковския промкомбинат са допуснали осъществяване на един тон вар за първото полугодие на 1953 г. с 35,21 лв. спрямо плана и 49,08 лв. спрямо отчета за 1952 г. По същите причини керамичната фабрика в с. Любимец за 9 месеца на 1953 г. е реализирала 22 351 лв. загуба вместо 121 880 лв. печалба. «Градска търговия» в Пазарджик е допуснала преразход в издръжката на обръщението за 9 месеца в размер на 211 244 лв.

Подобряването на финансовото планиране и финансовата дейност на предприятията от местно подчинение налага финансовите органи да обръщат много по-голямо внимание за укрепване стопанско-финансовата дейност на предприятията, като анализират отчетите им, проверяват по същество финансовите планове, сигнализират своевременно пред изпълнителите на народните съвети за констатираните недостатъци в работата и правят конкретни предложения за тяхното отстраняване.

Необходимо е също така Министерствата на вътрешната търговия и на комуналното стопанство и благоустройството да засилят от своя страна помощта и контрола за подобряване работата на подведомствените им предприятия от местно значение чрез съответните отдели на народните съвети. През 1954 г. Министерството на вътрешната търговия би следвало да отдели особено внимание и на развитието и укрепването на кооперативните пазари, за които по бюджета на държавата за 1954 г. се отделят значителни средства.

За укрепване на стопанската сметка, провеждане на строг режим на икономии и увеличаване на социалистическите натрупвания

Другарки и другари народни представители! Успешното изпълнение на държавния бюджет от година на година е резултат преди всичко на изпълнението и преизпълнението на нашите народностопански планове, на непрекъснатото подобряване на стопанското ръководство и увеличаване на социалистическите натрупвания в нашите предприятия.

Комунистическата партия и правителството проведоха редица мероприятия за укрепване на стопанската сметка, усиляване на контрола върху стопанската дейност на предприятията и организациите чрез лева и провеждане на строг режим на икономии.

Всички тези мероприятия заедно с пускането в експлоатация на нови производствени мощности и техническото преустройство на съществуващите предприятия създадоха условия за голямо повишаване производствено-производителността на труда, а оттука и за снижение себестойността на продукцията. През годините на първата Димитровска петилетка са осъществени значителни икономии от снижението на себестойността, които също способствуват за осъществяване основната задача на първата петилетка — построяване икономическите основи на социализма в нашата страна.

Борбата за снижение себестойността на продукцията има грамадно значение не само като фактор за увеличаване на натрупванията в народното стопанство, но и като фактор, от който зависи систематическото и неуклонно снижаване цените на стоките.

Известно е, че колкото по-висока е производителността на труда, колкото по-ниска е себестойността на продукцията, толкова

по-ниски са цените на стоките, толкова по-високо е жизненото равнище на трудещите се.

По народностопанския план за 1954 г. се предвижда снижението на себестойността по всички отрасли на народното стопанство в размер на 1 милиард лева. По-голямата част от тази сума трябва да бъде постигната по републиканската промишленост, по която заданието за снижение себестойността на продукцията е установено в размер на 3,9%. Значително е заданието също по снижението издръжката на изкупуването — 7,8%, и издръжката на обръщението в търговските организации на едро — 6,1%.

Такова значително задание по снижението себестойността на продукцията и издръжката на обръщението налага да се ликвидира с пренебрежително отношение към въпросите за себестойността, което все още се проявява от страна на редица стопански ръководители.

Само с такова отношение към себестойността на продукцията, която е основният показател, характеризиращ качеството на цялата работа на предприятията, може да се обясни, че наред с общото успешно изпълнение на заданията по снижението на себестойността редица предприятия и обединения не само не са осъществили това задание, но са допуснали преразходи, с което на дело са оцетили държавния бюджет и са влошили своето финансово положение.

Така, за 9 месеца от 1953 г. ДИО «Машиностроене» към Министерството на тежката промишленост не е изпълнило плана за снижението на себестойността с 5,5 милиона лева поради преразходи на основни и спомагателни материали, цехови разходи и други. Плана за снижението на себестойността за 9-месечното на 1953 г. не е изпълнило и ДИП «Китка» към ДИО «Порцеланова, стъкларска и фаянсва индустрия» на Министерството на леката и хранителната промишленост главно поради преразходи на основни материали, гориво и други на сума 2,2 милиона лева.

При общо удовлетворително изпълнение на плановите за натрупванията и задълженията към бюджета от страна на министерствата, все още има отделни предприятия, които продължават да живеят за сметка на добре работещите такива и да скриват незадоволителните резултати на своята стопанска дейност зад успешното изпълнение на плана по цялото министерство. Такива случаи има в Министерството на леката и хранителната промишленост, Министерството на доставките и Министерството на вътрешната търговия.

Системното снижението себестойността на продукцията и издръжката на изкупуването и обръщението е една от най-главните задачи на нашите стопански ръководители.

Това може да се постигне чрез най-пестеливо разходване на материалите и паричните средства, чрез непрестанно подобряване и усъвършенстване организацията на производството, чрез всемерно разгръщане на социалистическото съревнование — това могъщо средство за проявяване творческите инициативи на трудещите се, чрез системно увеличаване производителността на труда. Интересите на нашата държава, интересите на всички трудещи се изискват не какво да е изпълнение на плана, а изпълнение по всички показатели, произвеждане само на доброкачествена продукция, богат и разнообразен асортимент.

Тези важни условия не изпълняват например предприятията на ДИО «Металообработване», които вместо 145 асортимента през 1953 г. са изпълнили плана само по 60 асортимента и не са произвели в запланарените количества такива важни за населението изделия като сечива и инструменти, подкови, иланици, печки, домашни съдове и други. Не изпълнява асортиментния план и ДИО «Памучна индустрия». Държавното индустриално обединение «Порцеланова, стъкларска и фаянсва индустрия» не изпълнява плана по снижението на себестойността и плана за печалбите поради допускане на голям брак в производството на домакински порцелан, куха стъклария и др.

Голямо въздействие върху производствените предприятия за подобряване качеството на продукцията и разширяване асортиментите на стоките могат и трябва да оказват търговските организации, които са в непосредствен допир с населението и са призвани да улесняват развитието и укрепването на социалистическото производство и да го свързват с народното потребление. Не трябва да се забравя, че търговията при социализма е основна форма за разпределяне на предметите за потребление, основна форма, чрез която ще се задоволяват все по-пълно растящите лични потребности на трудещите се.

Нашите търговски организации все още не оказват необходимото въздействие за увеличаване производството на тези стоки, които се търсят от населението, и за намаляване производството на такива стоки, които не се търсят от населението. С това се обяснява, че в редица магазини и бази на търговските организации на едро и дребно се залежават някои стоки при едновременно липса на други, много търсени от населението. Търговските организации трябва да имат като своя първостепенна задача непрестанното и грижливо изучаване на потребностите на населението с оглед битовите особености на отделните райони на страната и своевременно да дадат своите поръчки на производствените предприятия, като следят за качествено и срочно изпълнение на тези поръчки. Всичко това е основната задача на нашата социалистическа търговия.

В последните години нашите строителни организации чувствително подобриха работата си по изпълнение на плановите

за строителството, същото пускане на обектите в експлоатация, икономното разходване на строителните материали, по-добро използване на строителните механизми, внедряване на новите почини за скоростно строителство и т. н. Би било неправилно обаче да не виждаме съществени недостатъци, каквито са все още налице в нашите строителни организации и приемливост на малки загуби на народното стопанство. Редица строителни организации не изпълняват заданията по спичение себестойността на строителството, допускат оскъпяване на строително-монтажните работи главно поради сериозни недостатъци в използването на работната ръка, преразходи по фонда на работната заплата, престои на машините и механизмите и др. Не са редки случаите на преразходи на ценни строителни материали.

Големите средства, които държавата заделя ежегодно за осъществяване на нашето социалистическо строителство, изискват рязко да се засили режимът на икономните в строителното дело с оглед да се обезпечи пълна ефективност на всички вложени средства.

Не малка роля в провеждането на строг режим на икономии в строителството и за осъществяването на евтино и качествено строителство трябва да играе Българската инвестиционна банка. В това направление банката от година на година подобрява своята работа, като разширява и задълбочава осъществявания от нейна страна контрол. В резултат на това на държавата са спестени десетки милиона лева. Трябва да се подчертае обаче, че в работата на банката все още намират място някои сериозни недостатъци. Така, проверката на проектометните документи не във всички случаи е на необходимата висота. Не се води с достатъчна настойчивост борбата за отстраняване в проектометните документи на всякакви луксове и излишества. Най-слабото място в работата на Българската инвестиционна банка продължава да е неовременното и недостатъчно задълбочено извършване на контролния обмер, т. е. проверката на обектите с оглед на пълното съответствие на представените за изплащане документи с качеството и физическия обем на извършеното строителство.

Необходимо е централното управление и клоновете на Българската инвестиционна банка през настоящата година да вземат сериозни мерки за отстраняване на съществуващите недостатъци в своята работа.

Широкото внедряване на нова техника в нашите държавни предприятия, обезпечаването на здраво стопанско ръководство чрез привличане на все по-голям брой стопански ръководители и специалисти из средата на работническата класа, непрекъснатото подобряване системата на заплащането на труда, както и разгръщането на социалистическото съревнование, внедряване на опита на съветските и нашите челици в производството — всичко това създава благоприятни условия за изпълнение и преизпълнение на плановете на нашите социалистически предприятия.

Едно от необходимите и важни условия за осигуряване на нормална стопанска дейност на предприятията е наличието на собствени оборотни средства в размер, съответстващ на производствената програма. През последните две-три години потребността от собствени оборотни средства бе напълно задоволена, като ежегодно се обезпечаваша прирастът, свързан с ръста на производствената програма и стокооборота. Понастоящем нашите социалистически предприятия имат вече няколко милиарда лева собствени оборотни средства. През 1954 г. се влират нови 771,8 милиона лева държавни средства, с което се обезпечават нормативите, които отговарят на тримесечието с най-висока производствена програма.

Предоставянето от страна на държавните предприятия на грамидни собствени оборотни средства и краткосрочни кредити изисква от ръководителите на предприятията да осигурят тяхното най-ефективно използване строго по назначението им. Всяко отклонение на оборотните средства в неоправдани свръхнормативни остатъци от стоки и материали, в извънпланови капиталовложения, в дебиторски и други задължения довежда до замразяване на оборотните средства, а следователно и до финансови затруднения на съответните предприятия. Министерствата и обединенията трябва дълбоко да анализират стопанско-финансовата дейност на предприятията и да усилят контрола за използването на предоставените им от държавата средства. В това отношение голяма роля трябва да изиграе решението на правителството да се разширят правата на министрите в областта на нормирането, разпределянето и преразпределянето на собствените средства на предприятията. Това мероприятие създава възможност за по-оперативно и конкретно ръководство на работата на предприятията, а заедно с това повишава отговорността на министерствата за обезпечаване най-правилно и целесъобразно използване на ресурсите на предприятията.

Голяма роля е призвана да играе в това отношение и Българската народна банка, която, осъществявайки краткосрочното кредитиране на предприятията, има пълна възможност да провежда контрол чрез лева за правилното използване от предприятията както на собствените им оборотни средства, така и на средствата, дадени им за краткосрочно кредитиране, за състоянието на разчетите между предприятията и организациите, за своевременно изпълнение от страна на стопанските предприятия и организации задълженията им към доставчиците и банката.

Като кредитен, масов и разчетен център на народното стопанство Българската народна банка все още недостатъчно отблизо следи живота на всяко предприятие, не всякога подлага на щателен анализ балансите и отчетните материали, не води достатъчно енергична борба срещу нарушенията на кредитната, разчетната и договорната дисциплина, срещу незаконните плащания по фонда на работната заплата. Не може още да се каже, че е налице непримирима борба срещу нередностите, срещу непроизводителните и безстопанствените разходи, за използване всички вътрешни ресурси на предприятията за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства.

Изпълнението на производствените и финансовите планове от нашите предприятия, своевременното и пълно изпълнение на задълженията им към държавата и провеждането на най-строг режим на икономии в разходването на материалите и паричните ресурси както в стопанските организации, така и в бюджетните учреждения зависи до голяма степен и от работата на Министерството на финансите и неговите органи.

Финансовите органи трябва да засилят борбата си за все по-активно въздействие за изпълнението на производствените и пласментни планове на предприятията и обединенията. Необходимо е те да установят редовен контрол за хода на производството и реализацията на стоките, да следят строго изпълнението на задачите за снижение себестойността на продукцията и издръжката на обръщението, да следят за икономното и правилно разходване на фондовете на работната заплата и за своевременното изпълнение на платежите на предприятията и организациите към бюджета. При забавянето на вноските към бюджета или при внасянето им в непълнен размер финансовите органи са длъжни незабавно да разкриват причините за това и да сигнализират и да правят предложения за отстраняване на тези причини.

Финансовите органи трябва да използват най-ефективно контрола чрез лева за непрекъснато укрепване на стопанската сметка в предприятията, за внедряване на строга финансова и платежна дисциплина. Те не трябва да се мирят с никакви нарушения на финансовата и платежна дисциплина независимо от това кой е техният носител.

За да могат да се справят успешно с тези задачи финансовите органи трябва да изучават все по-дълбоко икономиката на предприятията, организациите и отделните райони на страната, да повишават непрестанно своите знания на основата на теорията и практиката на съветската финансова наука, да се борят постоянно със своите недостатъци, ползвайки се от действеното оръжие на критиката и самокритиката.

Бюджетът на държавата за 1954 г. обезпечаваше всички необходими средства за нов мощен подем на народното стопанство и за повишаване материалното и културното равнище на нашия народ. Оттук следва, че въпросите за укрепване на стопанската сметка и провеждането на строг режим на икономии трябва да стоят постоянно в центъра на вниманието на всички стопански ръководители и финансови органи, за да се постигнат нови значителни резултати в нарастването на социалистическите натрупвания — главен източник за успешното изпълнение на бюджета и за финансиране на нашето социалистическо строителство.

По отчета за изпълнението на единния бюджет на Народната република България за 1952 г.

Другарки и другари народни представители! Заедно с бюджета за 1954 г. е внесен за одобрение от Народното събрание и отчетът за изпълнение на държавния бюджет за 1952 г. Единният бюджет на Народната република България за 1952 г. е изпълнен, както следва:

По приходите:	
Републикански бюджет	13 894 350 787 лв.
Местни бюджети	1 263 948 485 лв.
Държавно обществено осигуряване и	
Управление на пенсията	829 519 945 лв.
По разходите:	
Републикански бюджет	11 838 851 553 лв.
Местни бюджети	1 859 894 953 лв.
Държавно обществено осигуряване и	
Управление на пенсията	628 714 591 лв.

През 1952 г. се проведе историческото решение на партията и правителството за паричната реформа, отменяване купоните за хранителни продукти и въвеждане на единни държавни цени на дребно, а така също и две последователни снижения на цените на стоките за широко потребление, които дадоха голямо отражение както върху приходите, така и върху разходите на държавния бюджет.

Успешното развитие на народното стопанство през последните години, невиджданото за нашата страна увеличение на промишленото производство, преустройството и развитието на селското стопанство и постоянното увеличаване на стоковите фондове на страната създадоха необходимите предпоставки за провеждане на това историческо мероприятие на нашата народна власт. Проведената парична реформа и премахването на купонната система доведоха до стабилизиране на паричното обръщение и способствуваха за по-нататъшния подем на народното стопанство, за растежа на производителността на труда в промишлеността и селското стопанство, за снижение себестойността на продукцията. Нашата страна уверено тръгна по

пътя на системното снижение на цените на стоките, което обезпечавя непрекъснато повдигане материалното и културното равнище на трудещите се.

Преминаването към разгъната свободна търговия с всички видове стоки създаде възможности за по-пълно задоволяване нарастващите потребности на трудещите се и спомогна за разгръщане на стокооборота в града и селото.

При тези условия протече и изпълнението на държавния бюджет за 1952 г.

Успешното изпълнение на приходната част на бюджета за 1952 г. създаде възможност за своевременното и пълно финансиране на всички набелязани мероприятия по народното стопанство, просветата, науката, изкуството, културата, здравеопазването и пр.

През 1952 г. средствата за финансиране на народното стопанство бяха насочени главно в решаващите отрасли: за тежка промишленост — над 1 милиард лева, за земеделието — 1 милиард лева, за електрификацията — 511 милиона лева и т. н.

Крупни суми са отделени по бюджета за 1952 г. и за развитието на културата, здравеопазването и задоволяване на комунално-битовите нужди на населението. За народната просвета са разходвани 646 милиона лева, за науката, изкуството и културата — към 300 милиона лева, за осигуряване здравето на народа — 870 милиона лева, за физическата култура и спорта — 33 милиона лева, за комуналното стопанство и благоустройството — 411 милиона лева.

През 1952 г. нараснаха значително в сравнение с 1951 г. средствата за финансиране на капиталното строителство в страната и достигнаха крупната сума 3,2 милиарда лева.

В резултат на големите вложения в строителството през 1952 г. се увеличиха основните фондове на страната и се въведеха в експлоатация нови производствени мощности.

Пуснати бяха в експлоатация голям брой обекти: заводът за целулоза «Стефан Караджиев», заводът за комбинирани фуражи «Сергей Миронович Киров», железопътната линия Мазаново—Вазовград, водоелектрическите централи «Разлог» и «Бела Искър», язовир «Калиш» и редица други.

През 1952 г. се увеличиха и капиталните вложения за културно-битово строителство, което спомогна за повдигане на високо равнище задоволяването на битовите нужди на населението и подобряване благоустройството на нашите селща.

Единният бюджет на Народната република България за 1952 г., както и всички бюджети през годините на Димитровската петилетка, приключи със значително превъзпитие на приходите над разходите, което говори ясно за реалността и творческия характер на нашите бюджети.

Другарки и другари народни представители! Бюджетът за 1954 г. осигурява проследяването на политиката на правителството за систематическо ежегодно снижение на цените на стоките за народно потребление, за повишаване на реалната работническа заплата, за общото повдигане на материалното и културното ниво на живота на всички трудещи се.

Бюджетът на Републиката за 1954 г. осигурява средства за осъществяване на големите и сериозни мероприятия на партията и народното правителство за по-нататъшния подем на нашето селско стопанство и производството на продукти за народно потребление с цел в близките години рязко да се подобри материалното и културното положение на трудещите се и още повече да се укрепи съюзът между работническата класа и трудещите се селяни под ръководството на работническата

класа — съюз, който е най-висшият принцип на нашата народнодемократична власт — нейна гранична основа.

Бюджетът за 1954 г. и неговото успешно изпълнение ще допринесе за по-нататъшното укрепване на нашия социалистически строй, за усилване мощта на нашата скъпа Народна република България.

Бюджетът на Народна република България за 1954 г. е бюджет, който осигурява по-нататъшното успешно изграждане на социализма в нашата родина. Това е един градивен, творчески бюджет, който е напълно в услуга на последователната мирна политика на Комунистическата партия и народното правителство.

Нашият народ заедно с целия лагер на мира, демокрацията и социализма начело със Съветския съюз води енергично настъпление за мир. Ярко доказателство за своята твърда решимост да следва миролюбивата външна политика на партията и правителството нашият народ даде в деня на изборите на 20 декември миналата година. Блестящата изборна победа е показател за растящото морално-политическо единство на нашия народ, израз на гореща любов и безгранично доверие към Българската комунистическа партия — вдъхновителят и организаторът на всички наши победи. Бюджетът изцяло служи на тази мирна политика.

Нашият бюджет е реален затова, защото се изгражда върху успехите на нашето стопанство, които са резултат на героичните усилия на трудещите се и на братската и сърдечна помощ на Съветския съюз и на сътрудничеството със страните на народната демокрация.

Народното събрание обсъжда бюджета на държавата в навечерието на VI конгрес на Българската комунистическа партия. Няма никакво съмнение в това, че решенията на Конгреса ще са нов забележителен принос в строителството на социализма у нас.

Държавният бюджет за 1954 г., който днес правителството представя за обсъждане и приемане от Народното събрание, е съставен при отчитане на реалните възможности на нашата страна. Това е бюджет напълно изпълним. Но затова е необходимо да се води още по-голяма борба против нашите слабости и недостатъци и да се засили критиката и самокритиката против всички нередности.

Гаранция за успешното изпълнение на бюджета за 1954 г. е правилната и мъдра политика на нашата героична Българска комунистическа партия и народното правителство; гаранция за това е самоотверженият труд на работническата класа, трудещите се селяни и народната интелигенция; гаранция за това е вечната и нерушима българо-съветска дружба; гаранция за това е морално-политическото единство на нашия народ, което все повече укрепва под знамето на Отечествения фронт, душата и моторът на който е Българската комунистическа партия. (Продължителни ръкопляскания)

Председател Фердинанд Козовски: Другарки и другари народни представители! Бюрото на Народното събрание предлага с това да прекратим днешното заседание, като разискванията по законопроекта за бюджета на държавата за 1954 г. започват на следващото заседание, утре, 2 февруари, 15 часа. Има ли други предложения? — Няма.

Ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение, моля да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 18 ч. 25 м.)

Председател: **ФЕРДИНАНД КОЗОВСКИ**

Секретари: **БОЖИН ЯКИМОВ**
ВАНГЕЛ АТАНАСОВ

Стенографи: **СТ. ХРИСТОВ**
Г. ТРЪПЧЕВ